ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 2,171 — Կ. ՊՈԼԻՍ, 1903 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 6—19 — 29 ՇԱՊԱՆ, 1321 — 6 ԹՇՐ. ՍՍ. 1319 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

بوزانتیون
ایجه بومی وسیاسی غزته، صاحب امتیاز ومدیر مسؤل
بوزانت کچیان
مطبعه و اداره خانه سی باب عالی جاده سی ۲۳-۲۵ نومرولی
داره مخصوصه ده در

Բիւզանդիոն

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ԳԻՏԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՌԷՕՆԹԿԷՆԵԱՆ ՃԱՌԱԳԱՅԹՆԵՐ ԵՒ ՆԻՒԹԻՆ ԹԱՓԱՆՑԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Բ.

ԿԻՐԱՌՈՒԹԻՒՆՔ.—Գանք հիմա վերոյիշեալ օրէնքներուն գլխաւոր կիրառութեանց։

1. Բ ճառագայթներու հիշել կերպով ճանչցուած և անոնց թափանցիկութիւնը.—Ինչպէս տեսանք Բ ճառագայթները մէկ քանի տեսակներ ունին, զորս Ռէօնթկէն կոչեց և կարծէր կոչած էր, նաև տեսանք որ մէկ մարմնի համար տարբեր տեսակէ ճառագայթներ տարբեր թափանցականութիւն ունին և մէկ տեսակէ ճառագայթի համար՝ տարբեր մարմիններ տարբեր թափանցականութիւններ ունին։ Մ. Պընուա՝ Բ ճառագայթներու այս վերջին յատկութեան վրայ հիմնուելով ջանացած է գտնել որոշ կերպով դասակարգել, այս նպատակաւ ընտրած է իրարմէ խիստ տարբեր թափանցականութիւն ունեցող երկու մարմիններ, ինչպէս արծաթն և ալիւմինիոմը, որոց առաջինը նուազ և երկրորդն առաւել թափանցական է, և անոնցմով խիստ պարզ գործիք մը շինած է, զոր ճառագայթաչափ (radiochromomètre) կ'կոչէ։

Այս գործիքին մէջ կ'զուգորդէ արծաթի որոշ հաստութիւն մը, պարզ օրէնքի մը համաձայն (թուաբանական յառաջատուութիւն) աճող ալիւմինիոմի չատ մը հաստութիւններու հետ։ Գործիքն հետևեալ կերպով շինուած է. արծաթէ սկաւառակի մը վրայ շուրջանակի հաստատուած են ալիւմինիոմի 12 հատուածներ որք ժամացոյցի ժամերու ձևով բաշխուած են, այս պատճառաւ զանոնք թուարկելու հարկ չի մնար, որովհետև իրենց տեղն իրենց կարգը կ'յայտնէ։ Գործիքը լուսանկարչական սպակիին կամ լուսափայլ հովանակին վրայ կ'դնենք. յառաջ եկած պատկերին մէջ կ'նայինք որ ալիւմինիոմի ո՞ր հատուածոյն արծաթի կեդրոնական սկաւառակին հետ նոյն գոյնն ունի. այն ատեն այդ հատուածոյն կարգը կամ հաստութեան թիւը՝ գործածուած Բ. ճառագայթներուն ճառագայթաչափական աստիճանը կ'կազմէ։

Ահա այս գործիքին միջոցաւ Մ. Պընուա յաջողած է աստիճանաւորել ոչ միայն Բ ճառագայթները, այլ և Ռըատիոմի, Թուարիոմի են. ճառագայթները։ Այսպէս, միջին կարծրութիւն ունեցող Բ ճառագայթները 5^0 կամ 6^0ի կ'համապատասխանեն. շատ կարծրները՝ 9^0 կամ 10^0ի. խիստ կակուղները՝ 2^0 կամ 3^0ի։ Ռատիոմի ճառագայթները միջին հաշուով $0^0,5$ կ'ցուցնեն։ Մինչև իսկ կէս և քառորդ աստիճանները կարելի է որոշել։ Շառաւղագրութեան՝ Բ ճառագայթներու արհեստական գործածութեան մէջ այն ծառայութիւնը կ'մատուցանէ, ինչ ծառայութիւն որ կ'մատուցանէ ջերմաչափը՝ ջերմութեան այլ և այլ կիրառութեանց մէջ։ Շառաւղագրեալ ամէն լուսանկար իր մէջ կ'կրէ թէ՝ շառաւղագունաչափին և թէ շառաւղագրեալ մարմնին պատկերը, այնպէս որ ինքն իսկ կ'մատնանշէ զինք յառաջ բերող ճառագայթներու տեսակը։ Հետևաբար կարելի կ'ըլլայ որոշել ա'յն ճառագայթները, որք՝ գործածուած մարմինին պատկերն ամէնէն որոշ կերպով տալու կարող են։ Այսպէս 2^0էն 3^0 աստիճանի ճառագայթները՝ ձեռքերու շառաւղագրութեանց մէջ՝ միւսներուն մէջ գտնուող արեան անօթներու մանրամասնութիւններն որոշ կերպով կ'պատկերացնեն, ինչ որ բարձր աստիճանի ճառագայթներով կարելի չէ, փոխադարձաբար ոսկորներու մանրամասնութիւններն ա'յն ատեն լաւ կերևան, երբ գործածուած ճառագայթները 5^0 կամ 6^0 աստիճան են։ Բուսաբանութեան մէջ, կրնանք աքանչելի կերպով շառաւղագրել կակուղ ցօղուններ իրենց անօթներով, տերևներ՝ իրենց ջիղերով շատ վար՝ 1^0 կամ 2^0 աստիճանի ճառագայթներ գործածելով։

2. Մարմնի մը՝ որոշ տեսակէ մը պատկերով Բ ճառագայթներու ծծելու կարողութեան և զանոնք արտահոսելու կարողութեան միջև եղած յարաբերութիւնը, շառաւղածին խողովակներու կատարելագործութեան և անոնց հիմնական փորձառութիւնը։

Հետախուզութեանց սկսած առաջին օրէն, կ'ըսէ Մ. Պընուա, սա եզրակացութեան յանգեցայ թէ ա'յն մարմիններն որք ամէնէն աւելի Բ ճառագայթ կ'ծծեն, պէտք է ամէնէն աւելի Բ ճառագայթ արտահոսեն, շառաւղածին խողովակներու մէջ բևեռին իբր հակաքաթոտ (anticathode) գործածութեան առաւելութիւնն այս բանին մէջ կ'կայանայ։ Բայց զանազան մարմիններ իրարմէ կ'որոշուին ո՛չ միայն ծծելով Բ ճառագայթներու քանակով այլ և որակով. հետևաբար, իրենց արտահոսման կարողութեան մէջ ալ նոյն զանազանութիւնը պէտք է տեսնուի, և մարմին մը որ, ինչպէս ալիւմինիոմը, կակուղ ճառագայթներ մասնաւորաբար կը ծծէ, պէտք է՝ երբ հակաքաթոտ ծառայելով՝ կակուղ ճառագայթներ արտահոսէ, ինչ որ ստուգած է Մ. Պընուա. այսպէս, նոյն ընդդիմութիւնն և նոյն ստատկութիւնն ունեցող խողովակ մը որուն հակաքաթոտը ալիւմինիոմ է՝ աւելի ստորին աստիճանի, այսինքն կակուղ ճառագայթներ կ'արտադրէ քան ուրիշ խողովակ մը որուն հակաքաթոտը բլաթին է։ Իր կարգին, ալիւմինիոմէ պակաս հիւլէական ծանրութիւն ունեցող մարմին մը, ածուխը, ստորին աստիճանի ճառագայթ կ'արտահոսէ։ Ասկէ կ'հետևի շառաւղագրութեան մէջ իրագործելի կարևոր կիրառութիւն մը. այսպէս, երբ շառաւղագրել ուզենք անանկ գործարաններ կամ հիւսուածներ որք իրենց մէջ քիչ հանքային նիւթ պարունակեն, ինչպէս արեան անօթները, ջիղերն են. կարծր ճառագայթներու տեղ կակուղ ճառագայթներ պէտք է գործածել, որովհետև այդ մարմինները կակուղ ճառագայթներուն համար նուազ թափանցիկ են։ Առ հասարակ աւելի լաւ կ'ըլլայ եթէ զանազան մարմինները նոյն շառաւղագունութիւնն ունեցող շառաւղածին խողովակներ գործածենք։ Ասիկա ալ կրնանք իրագործել եթէ շառաւղագունութիւնը փոփոխող օրէնքին համաձայն՝ մեք ալ փոփոխենք հակաքաթոտներու բնութիւնը։ Մինչ ուշադրութենէ վրիպեցնելու չէ որ հիւլէական ծանրութեան հետ զուգընթացաբար կ'աւելնայ արտահոսման կարողութիւնը. բայց այս բանն աւելի աչքի զարնող է բարձր աստիճանի ճառագայթներու վրայ։

3. Բժշկական կիրառութիւններ.—Վիրաբուժութեան մէջ Բ ճառագայթներու գործածութիւնը ծանօթ է. սոսր վրայ կ'աւելնայ նաև ախտաբանութեան մէջ անոնց մատուցած հիմնական ծառայութիւնները. այսպէս, կրնանք հասկնալ հիւսուածի մը մէջ հանքային նիւթերու աւելնալը կամ պակսիլը, օրինակի համար կիրի լուածնատին (phosphate de chaux) ոսկորներուն մէջ աւելնալը կամ պակսիլը, նոյնպէս հիւանդի մը մարմնոյն մի քանի անօթները կամ մասերն որք ինքնին քիչ թափանցիկ են, տեսանելի կ'դառնան եթէ այդ հիւանդին ծորթին կամ բերնին միջոցաւ ծծել տանք անվնաս նիւթեր, ինչպէս պիսմութի աղեր։

Թափանցականութեան օրէնքներն անոնցմէ զատ ուրիշ կիրառութիւններ ալ ունին, ինչպէս հիւլէական ծանրութիւնն որոշել կամ ճշդել, մետաղներու և խառնուրդներու բաղադրութիւնը ընել են., բայց անոնց մանրամասնութեանց մէջ չպիտի մտնենք, որովհետև շատ հեռուները պիտի տանէր զմեզ և մեր այս յօդուածը՝ որ արդէն մեր առաջադրածէն երկար եղաւ, ա'լ աւելի պիտի երկարէր։

ԹՈՐԳՈՄ ԳԱԼԸՆԵԱՆ

ՎԵՐՋ

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԳՐՈՒԱԾՆԵՐԸ

Վերջին տարիներուն, մեր լրագրութեան միջոցաւ առատօրէն կ'հրատարակուին գրական, գեղարուեստական, վիպական, կրօնական ու գիտական սեռերը, գոհացուցիչ մը տալով հասարակութեան մտաւորական պահանջումներուն։ Բայց մանկավարժական սեռը, որ այնքան էական նշանակութիւն մ'ունի սերունդին դաստիարակական զարգացումին տեսակէտով, գրեթէ ամբողջովին լքուած ու արհամարուած է, Բարեբախտաբար մը պէս Մինսկ, մանկավարժական այլ և այլ նիւթերու վրայ, Ցովհաննէս էֆ. Հինգլեանի լուրջ ուսումնասիրութիւններն են որ մերթ ընդ մերթ կ'երևին Բիւզանդիոնի սիւնակներուն մէջ, մինչև աստիճան մը բարեխառնելով այս երաշտութեան միօրինակութիւնը։ Փալազաշեան էֆ.ի «Նիւթ»ն ալ, որ բաւական մը կ'լեցնէր այս զգալի պակասը, դժբախտաբար ուսուցական տեսչութիւն մ'ունեցաւ, անշուշտ հարկ եղած քաջալերութիւնն ու գնահատումը չգտնելուն, կամ տարբեր բացատրութիւնով մը, խմբագրին նիւթական վիճակը չապահովելուն համար։ Ցետադիմութիւնն աւելի յստակօրէն պիտի մատնանշուի, երբ ակնարկ մը նետենք 1894ի լրագրական շրջանին վրայ, ուր մանկավարժական Մասիս մը, իր գոյութեան օրերուն կ'փայլէր։ Հոն պիտի գտնենք Ռէթէոս էֆ. Պէրպէրեանի՝ հոգեբանական, մերլուծական ու դաստիարակական էն լուրջ ուսումնասիրութիւնները, դպրոցական, առողջապահական ու գիտական էն կարևոր հատուածները, Մօզեանի և Նիկողոսեանի՝ բնապատմական էն գիւղուսոյց ուսանգումները, Հինգլեանի և Կարապետեանի լեզուական ու մանկավարժական էն փայլուն ու պարզագոյն բացատրութիւնները, Խաչեանի՝ մանկապարտէզական, ու Տքդ. Մասիսի բժշկական նօթերը, որք մինչև հիմա իրենց զօրաւոր տպաւորութիւնները դրոշմած են մեր յիշողութեան մէջ։

Այս գեղեցիկ և օգտակար ուսումնասիրութիւններուն, տեսութիւններուն իբրև լրացուցիչ կ'միանային մանկավիպական հատուածներ, և վերջապէս տեղեկութիւններ ու նորութիւններ, և միջոցով դրուած մանկավարժական հարցումներ, ու այլ և այլ կրթական խնդիրներու համար եղած առաջարկութեանց օրինաւոր պատասխանները։

Ապահովաբար չենք կրնար ուրանալ այդ թուականէն ի վեր եղած կրթական յառաջդիմութիւնները, դպրոցներուն և ուսուցիչներուն բազմացումը։ Մեր հասարակութիւնն հիմա շատ աւելի լրջօրէն կ'ըմբռնէ ուսման և դաստիարակութեան կարևորութիւնը, շատ աւելի կը գնահատէ այս աւելի եղած ջանքերն և զոհողութիւնները, ու շատ աւելի կ'բանայ քսակին բերանը՝ իր զաւակներուն մտաւորական ու բարոյական զարգացման համար։ Խոստովանելու է որ ուսուցչական մարմինն ալ, հակառակ շատ անգամներ արտայայտուած իրաւացի դժգոհութիւններու, հիմա շատ աւելի սրտագեղումով փարած է իր նուիրական պաշտօնին, ու շատ աւելի լրջութեամբ կ'գնահատէ մանկավարժութեան առաւելութիւններն որք ա'յնքան կ'գիւրացնեն իրեն յանձնուած գործին կիրարկութիւնը։ Սակայն, որովհետև Եւրոպայի մէջ այնքան բեղմնաւոր առատութիւնով լոյս տեսնող մանկավարժական լրագիրները նիւթական պատճառով շատ դժուարութեամբ կ'ստացուին, ու երկրորդ՝ որովհետև ուսուցիչներու ստուարաթիւ խումբ մը, անծանօթ է եւրոպական լեզուներու, այս կրկնակ պատճառներով, անոնք մեծամասնաբար զուրկ կ'մնան մանկավարժական բոլոր յառաջդիմութիւններուն, նորութիւններուն ու յեղաշրջումներուն գիտակցելու կարելիութենէն, ինչ որ զգալապէս կ'վնասէ թէ՝ իրենց և թէ ուսանողներու զարգացման գործին։

Մտաւորական ու բարոյական զարգացումին՝ հասարակութեան մը բուն խոկ կենդանութիւնն ըլլալուն համեմատ ուղիղ փրկութիւնով, տարակոյս չկայ որ է'ն լուրջ ու կարևոր հարցերէն մէկն է նաև մանկավարժութիւնը, որ դպրոցական ժամերուն և ուսումներուն տնտեսութիւնը պիտի սովրեցնէ։ Ցաւալի չէ՞ ուրեմն այս երևոյթը մեզի պէս հասարակութեան մը համար, որ ամէն կերպով կ'ուզէ քաղաքակրթուիլ, ազգերու կրթական մէթոտներուն և անոնց ուղղութիւններուն հետևիլ, և սակայն առանց մանկավարժական թերթերուն փոխարէն, ինքը հասնիլ մ'ալ չանի։

Տարիներէ ի վեր վարժապետանոցի խնդիր մը կ'յեղյեղուի։ Տարակոյս չկայ որ, այսպիսի հաստատութեան մը գոյութիւնը բարերար նորութեան մը համարուածքն ունի մեզի համար, ու պիտի կրնայ բոլորովին յեղաշրջել մեր կրթութեան քիչ մը նախնականն եղողութիւնները։ Բայց քանի որ մեկնաս մը չի գտնուիր, ու այդ խնդիրը՝ նիւթական պատճառաւ՝ բուրդ մը չինելու դժուարութիւնովը կ'կարկառի, աւելի աղէկ չըլլա՞ր որ ատեն մը մեռնալնք ասանդի մէջ ջուր ծծելու սովորութիւնը, ու գոյութիւն տալինք մանկավարժական թերթի մը, որ իրեն շատ մ'օգտակարութիւններովը գոնէ վարժապետանոցին ուրուային մէկ մանրանկարը պիտի ըլլար, աւանդելով շատ մը հնագոյն ու նորագոյն մանկավարժներու հայեացքները, ծանօթացնելով եւրոպական բարեկարգ վարժարաններու դասախօսական մէթոտները, ու ներկայացնելով բոլոր այն փոփոխութիւնները, որք հետզհետէ կ'ներմուծուին մանկավարժութեան ճիւղին մէջ։

Սակայն, որպէս զի ամուր հիման մը վրայ դրուի անոր հրատարակութիւնը, և արդիւնքն ընդհանուր ու անխռով ըլլայ, մանկավարժական Մասիսին պէս, դարձեալ Ուսումնական Խորհուրդն անոր խմբագրութիւնն յանձնելու է մասնագէտ մանկավարժներու, և բաժանորդագրութիւնը պարտաւորիչ ընելու է բոլոր ուսուցիչներուն, նոյն ատեն գլխաւոր նպաստ մը ցոյց տալով անոնց մէջ դժկամակողներ։

Այս ծրագիրով և այս ուղղութիւնով հրատարակուելիք մանկավարժական հանդէս մը, ապահով եմ թէ ջերմ ընդունելութեամբը պիտի արժանանայ բոլոր դաստիարակ ուսուցիչներուն. որք նոյն իսկ իրենց անձնական օգուտին, ու վստահացուած պաշտօնին արդիւնաւորութեանը համար, ամէն կերպով ձեռնտու պիտի ըլլան անոր տևականութեանն ու ընդհանրացմանը պարագաներուն, ինչ որ մեծապէս պատիւ պիտի բերէ իրենց, ու պիտի բարձրացնէ ուսուցչական պաշտօնին կարևորութիւնն ու հեղինակութիւնը։

Ուրիշ առաւելութիւններ ալ պիտի մատակարարէ այդ մանկավարժական հանդէսը։ Կրթական շատ մը կնճիռներ ու դժուարութիւններ, որք տեղին վրայ հարթելու դիւրութիւնը չունին, անոր միջոցաւ պիտի կրնան հրապարակային ուշադրութեան, ու կարծիքներու փոխանակութեան արժանանալ։ Նմանապէս շատ աւելի դիւրութեամբ պիտի մաքրուին այն թնճուկները, որք երբեմն կ'մթագնեն դպրոցական յարաբերականութեան հորիզոնը։ Բայց ինչ հարկ կայ երկարօրէն փաստաբանելու խնդիր մը, որուն բաղձալի առաւելութիւնները ծանօթ են, և որուն ես չէի որ ուղղութիւն ու ծրագիր գծելու յաւակնութիւնը պիտի ունենայի։

Ներկայ Ուսումնական Խորհուրդն ալ,—որ իրեն պաշտօնավարութեանն երկար ընթացքին մէջ բաւական նշանակելի գործունէութիւններու եւ յղացումներու ըմբռնական մը աւած է,—իրաւունք ունինք սպասելու նախաձեռնութիւնն այսպիսի հրատարակութեան մը, որ իրեն տրամադրութեան տակ կարևոր գործիք մը պիտի ըլլայ թէ՝ ուսուցիչներուն արդիւնաւոր պաշտօնավարութիւնն ապահովելու, և թէ՝ Պոլսոյ ու գաւառական բոլոր վարժարաններուն մէջ, դասախօսական միևնոյն ծրագիրը, դաստիարակական ու մանկավարժական միևնոյն սկզբունքները կիրարկելու համար, ինչ որ նոր զարկ մը պիտի տար մեր դպրոցական գործին, և մեծապէս պիտի աւելցնէր Ուսումնական Խորհուրդին գործունէութեան նշանակելութիւնը։

Տէօրթեօլ. — ՅԱԿՈԲ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՄՈՄԶԷՆ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆ ԳԻՏՆԱԿԱՆԸ

Բարիզի Արձանագրութեանց և Գեղեցիկ Դպրութեանց Ակադեմիան իր տարեկան նիստը գումարեց Մ. Ժորժ Բէրէի նախագահութեան տակ, Նոյեմ. 14ին։ Մ. Ժորժ Բէրէ նախ յիշելով Ընկերութեան վերջին կրած սուգերը, յանձին Մ. Մ. Պէրրայանի, Կասթօն Բարիի, Բուլէի և Կրամմէքմի, իր խօսքը բերաւ մասնաւորապէս հանգուցեալ ՄՈՄԶԷՆԻ վրայ, և հետեւեալն ըսաւ. «Ակադեմիան Մոմզէնի մահով իր օտար անդամներուն ամէնէն նշանաւորը կ'կորսնցնէ։ 1895էն ի վեր անդամ էր մեզ։ Այս ա'յնքան բաղձալի պատիւն Ակադեմիան միաձայն հաւանութեամբ շատ աւելի կանուխ պիտի ընէր իրեն, եթէ բան մը չնեղէր մեզ արտայայտելու այն բարձր համարումը, զոր կ'տածէինք գիտունին գործերուն նկատմամբ. բայց դժուար էր մեզ մոռնալ այն անիրաւ ու բուռն խօսքերը, զորս կ'պարունակէր համբաւաւոր Նամակ առ Իտալացիս, գրուած 1870ին, երբ դաժան աղէտներ մեր վրայ հասան։ Տարիներն անցան, ժամանակն եկաւ մեղմացնել այս յիշատակներու դառնութիւնն և հետևէն հասկցանք չափով մը թէ լեզուի այս չափազանցութիւններն յառաջ կուգային այն, ասա'ղ, շատ քիչ հիմնաւոր վախէն թէ նո'յն իսկ մեր առաջին պարտութիւններէն վերջ, կըրքոտ զգացումէ մը կ'ներշնչուէինք։ Սակայն այս յարձակումներուն հեղինակն ինքն իսկ չէր ծածկած թէ ցաւ կ'զգայ որ բարկանալով այսպէս թշնամանեց... կ'ըսէր, ի մէջ բարեացակամ ֆրանսական հոգին կ'զարկէ երկար ատեն ոխ պահել սահմանել։ Ու մինչ այսպէս անկա դէպ ի անյիշաչարութիւն և եղած թշնամանքը մոռնալու կ'մղուէր, ծերունին եւս աւելի արժանի կ'ըլլար հիացման, գործունէութեան այն տարօրինակ երկարաձիգով, զոր կարծես տարիքն աւելի կ'արծարծէր քան թէ կ'յամեցնէր։ Եթէ ի մեծ վէճս բոլոր գիտնականներու, անիկա չէր վերջացներ իր սեղանի մէջ հրաշակերտ այն Պատմութիւնը, որ միանգամայն թէ՝ յանկուցիչ է և թէ գրգռիչ, այնու հանդերձ Մարգարտի Manuelին նոր տպագրութեան մէջ կ'հրատարակէր Հռոմ. հանրապետութեան..., որ Հռոմէական կանոնադրութեան ամէնէն ճիշտ ու լուսաւոր պատկերացումն է։ Վերջապէս իր վախճանին կ'բերէր Corpus inscriptionum Latinarum հսկայ ձեռնարկութիւնը։ Անոնք որոնք ի սկզբան իր հետ առած էին այդ ձեռնարկին տեսչութիւնն ու ծանրութիւնը, Հէնցէն, Ռիցլ, դը Ռոսի, բոլորն ալ մեռած էին. ինք մինակ կ'մնար, բայց օրինակ կ'ըլլար բոլոր այն գործաւորներուն, զորս կոչած էր այս գործին աշխատակցելու համար։ Ինքն ալ իր կարգին մեռնելէ առաջ ուրախ եղաւ տեսնելուն և ձեռքն ունենալուն համար փորձերն այն վերջին էջերուն, որք չուտով պիտի ամբողջացնեն այն քանի մը հատորները, որոնց հրատարակութիւնը դեռ վերջացած չէ։ Գիտութեան մատուցած ա'յքան ծառայութիւններու, և այս հրաշալի աշխատութեան սաչէ, որ պիտի չարունակուէր անդուլ անդադար մինչև իր 86րդ տարին, չէր կրնար ըլլալ ա'յնքան մեծ քինախնդրութիւն, որքան ալ որ հիմնաւոր ըլլայ, որ վերջապէս տեղի չտայ։ Մ. Մոմզէն շատ զգածուեցաւ մեր՝ իրեն ըրած պատիւէն։ Անկէ ի վեր երկու անգամ ալ Բարիզ եկաւ և ամէն անգամուն հաճոյք կ'զգար գալ մեր չաբաթական նիստերուն, օր մը յիշատակագիր մը բերելով մեզ այն ատեն իր մտքը տանջող խնդիրներէն մէկուն վրայ, ուրիշ օր մը բացուած վիճաբանութիւններուն մասնակցելով իր սուր ձայնով ու յանկարծական արամաբանութիւններով։ Երբ ուզուեցաւ հիմնել Ակադեմիաներու միջազգային ընկերակցութիւնը, շատ գործօն դեր մը ստանձնեց բանակցութիւններուն մէջ, և եթէ այս մասին հոս եղած խորհրդակցութիւններու մէջ թուեցաւ ցոյց տալ այն խիստ բնաւորութիւնն որ Պերլինի մէջ իսկ, շատ թշնամիներ յարուցած է իր դէմ, բայց զինք լաւագոյնս ճանչցողները տեսան թէ անիկա մէկ ուժգին արտայայտութիւնն էր այն չահագրգռութեան, զոր կ'տածէր այս համաձայնութեան յաջողութեան համար, որուն վրայ մեծամեծ յոյսեր կ'տածէր։ Հոս չատեր, որ գիտութիւններու հաղորդակցութեամբ իր հետ ծանօթացած էին, գովեստ միայն ունէին ընկերք իր ուղղամտութեան, և մանաւանդ կենցաղագիտութեանը վրայ։ Հակառակ իր թերութեանց կ'սիրէինք զինքը, և մեր այն պաշտօնակիցներն որ մօտէն ծանօթութիւն չունենալով իր հետ, այսչափ բարեկամութիւն չէին կրնար ունենալ, անկեղծ ու խորունկ յարգանք մը կ'տածէին իր նկատմամբ։ Արդ, ամբողջ Ակադեմիոյ զգացումներուն հաւատարիմ թարգմանն ըլլալու վստահութեամբ կը հրաւիրեմ մեր օտար քոյրը, Բրուսիոյ Արքայական Ակադեմիան, ընդունիլ հաւատիքն այն վիշտին զոր կ'պատճառէ այն անդարմանելի կորուստը, զոր ըրաւ յանձին Թէոտոր Մոմզէնի, ինքնատիպ պատմագիրին, խորիմաստ իրաւաբանին և աննման բանասէրին։»

Բ. ՑԱՐՍՇՃԵԱՆԻՆ ՍԱԹԻՒ

ԳԱՒԱՌԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ.—Ուշադրութիւն կ'հրաւիրենք «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»ի ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՒՆ ա'յն տրամադրութեան վրայ թէ «Զէքերուն և Փոխանակագրերուն պէտք է որ առաքողն ինք փակցուցած ըլլայ 20 փարայի օրինական դրոշմը։» (Տէկ' + Զարբոր Եքե.ին Ֆ.Ֆ.)

... տասանեակ մեր բաժանորդներուն թէ «Բոսթայի ծախքը մեր վրայ է, ամէն տեղի համար։ Իսկ դրամին առաքման ծախքն և ամիոյի տարբերութիւնն առաքողին վրայ են»՝ թէ Թուրքիոյ համար մեր բաժանորդը Մէճիտիյէ դրամով են, կամ լիրան 108էն, թէ անգլ. ոսկին 119 ղրշ.էն միայն կրնանք առնել, քրիմեն 55 ղրշ.էն, և թէ այս պայմաններէն տարբեր կերպով հաշուող բաժանորդներուն «ՊԱԿԱՍ ԹԵՐԹ ԿԸՂՐԿՈՒԻ»։

Ա'յս է ապաքէն պատճառն որ գաւառի բաժանորդաց ոմանց պայմանաժամը քանի մը օր կանխաւ կ'ըլլանք, այսինքն՝ պակաս թերթ կ'ընդունին։

ԼՈՒՐԵՐ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԷՆ

ԹԵՄԱԿԱՆ ՈՒ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆ Ի ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ.

Մարաղա, 3 Հոկտ. — Մինչև այժմ սպասելով մենք հասանք այն եզրակացութեան, որ այս տարի վերջնականապէս պիտի փակ մնայ Մարաղայի ազգային դպրոցը։ Մինչդեռ մի ամիս առաջ Հոգաբարձուները բաւական ընդարձակ ծրագիրներ էին կազմում և մենք սպասում էինք, թէ դպրոցը ոչ թէ միայն փակ չպիտի մնայ, այլ և բաւական պիտի առաջադիմէ։

Այս տարի ամառը Թաւրիզի Դալա Թաղի ուսուցիչներից երկուսը մեզ մօտ շրջագայելու էին եկել. մեր դպրոցի դեկավարները, առաջարկել էին նրանց մնալ Մարաղայում Յակոբեան դպրոցի համար խոստանալով թէ պիտի բանան, նաև օրիորդաց դպրոցը, որը ահա չորս տարի է, որ փակուած է և որի սենեակները (դասարանները) այժմ ծառայում են իբրև բնա...

ՆՈՐ ՇԱՐՔ

37

ՇԷՐԼՕՔ ՀՕԼՄՍԻ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒՆ

ՄՎ ԷՐ ՆՇԱՆԱԾԸ

—Մր. Ուիլոուպէնք ամէն երեք ամիս կը գանձէ կալուածներու փոխարէնն և կ'յանձնէ մօրս, չարունակեց Օրիորդ Սեթըրլէնտ։ Իսկ ես բոլորովին կ'գոհանամ այն թռչակով զոր կ'առնեմ ընդօրինակութիւններուս փոխարէն։ Թուղթը 40 փր.ի կ'ընդօրինակեմ ձեռքի մեքենայով, և օրը 15—20 թուղթ կ'ընդօրինակեմ։

—Որոշապէս պարզեցիք ինձ ձեր կացութիւնը, ըսաւ Հօլմս։ Ձեզ կ'ներկայացնեմ Տքդ. Ուոթսըն բարեկամս։ Կրնաք յայտօրէն խօսիլ անոր առջև։ Հաճեցէք ուրեմն ըսել մեզ Մր. Հօզմըր էնճըլի վրայ ձեր գիտցածները։

Օր. Սեթըրլէնտ կարմրեցաւ թեթևապէս և սկսաւ ժաքէթին ծոպերովը խաղալ ջղաձգօրէն։

—Առաջին անգամ հանդիպեցայ անոր կազարանի բանուորներու պարահանդէսին մէջ, ըսաւ։ Այս արհեստաւորութիւնը մինչ հրաւէր կ'ղրկէր հօրս, անոր ողջութեան ատեն և հիմակ որ ո'չ ես է, կ'չարունակէ ղրկել, այնպէս որ մայրս ստացաւ հրաւէրը։ Մր. Ուիլոուպէնք համամիտ չէր որ այս պարահանդէսին երթայինք։ Մինչ հակառակ է ո' եւ է հրաւէր ընդունելունս և բացարձակապէս կ'զայրանար եթէ դպրոցական կիրակնօրեայ հաւաքումներու երթայի։ Բայց այս անգամ որոշուած էի։ Կ'ուզէի այս պարահանդէսն երթալ, և ի՞նչ իրաւունքով պիտի արգիլէր։ Գիտողութիւն կ'ընէր մեզ թէ այս պարահանդէսը լաւ տարրերէ կազմուած պիտի չըլլար։ Ես այս կարծիքէն չէի, վասն զի հօրս բոլոր բարեկամներն հոն պիտի գտնուէին։ Կ'աւելցնէր թէ յարմար զգեստ չունէի, մինչ դարանին մէջ կար ծիրանեգոյն ... չրջազգեստ մը զոր երբեք հագած չէի։ Վերջապէս երբ նայեցաւ որ ըսելիք չմնաց, Ֆրանսա գնաց, առևտրական գործեր պատրուակելով։ Մայրս ու ես պարահանդէսը գացինք ընկերակցութեամբ Մր. Հարտիի որ մեր առաջին պաշտօնեան եղած էր։

—Կ'ենթադրեմ, ընդմիջեց Հօլմս, որ երբ Մր. Ուիլոուպէնք Ֆրանսայէ դարձաւ, շատ սրտնեղութիւն զգաց իմանալով որ այդ պարահանդէսը գացած էք։

—Ամէն պարագայի մէջ շատ հաճոյապատար եղաւ, ժպտեցաւ և ուսերը թոթուելով ըսաւ թէ կնոջմէ մը աւելի յամառ մարդ չըլլար։

—Հասկցայ։ Կ'ըսէիք ուրեմն թէ այս պարահանդէսին մէջ Մր. Հօզմըր էնճըլի հանդիպեցաք։

—Այո՛։ Նոյն իրիկունն առաջին անգամ հանդիպեցայ և հետևեալ օրն եկաւ հարցուց թէ հանգիստ եկա՞նք տեղերնիս։ Ետքը մենք, կամ մանաւանդ ես երկու անգամ պտոյտ կատարեցի անոր հետ գլուխ գլխի։ Բայց հայրագիրս դարձին պատճառաւ չկրցայ Մր. Հօզմըր էնճըլն ընդունիլ։

—Իրա՞ւ։ Ինչո՞ւ։

—Զըսի՞ ձեզ թէ հայրագիրս կ'հակառակէր օտարական մարդոց հետ տեսնուելուս։ Կարելի եղածին չափ կ'հեռացնէր զանոնք պատրուակելով թէ աղջիկ մը պէտք է իր ընտանիքին ծոցն ապրի։ Արդ, կ'կրկնեմ ինչ որ կ'ըսէի մօրս, թէ ամուսնանալիք աղջիկ մը պէտք է մարդ ճանչնայ, մինչդեռ ես մարդ չէի ճանչնար։

—Դառնանք Մր. Հօզմըրի, խնդրեմ։ Ո՞ւ և է փորձ չըրա՞ւ ձեզ նորէն տեսնելու համար։

—Որովհետև հայրագիրս ութ օրէն Ֆրանսա պիտի դառնար վերստին, Մր. Հօզմըր գրեց ինծի թէ զիրար տեսնելու համար խոհեմութիւն էր այս մեկնումին սպասել։ Մր. Հօզմըր ու ես կ'թղթակցէինք, և ամէն օր նամակ կ'ստանայի իրմէ։ Հայրս մօրքէն չէր անցըներ, քանի որ ես ինքս կ'ստանայի մեր նամակներն և որո'ւ հասցէին որ ուղղուած էր, անոր կուտայի։

—Այդ միջոցին նշանա՞ծ էիք Մր. Հօզմըրի։

—Օ՛հ, այո՛, Մր. Հօլմս, մեր առաջին պտոյտէն ետքը նշանուած էինք։ Մր. էնճըլ Լէտընհօլ Սթրիթի մէկ գրասենեակին մէջ արկղակալ էր և...։

—Ո՞ր գրասենեակ։

—Աւա՜ղ, Տէր, չեմ գիտեր։

—Ո՞ւր կ'բնակէր այն ատեն։

—Նոյն իսկ գրասենեակին մէջ։

—Հասցէն չէ՞ք գիտեր։

—Ո՛չ։ Միայն սա գիտեմ որ գրասենեակը կ'գտնուի Լէտընհօլ Սթրիթի մէջ։

—Բայց ո՞ւր կ'ղրկէիք ձեր նամակները։

—Լէտընհօլ Սթրիթի թղթատունը, ... Կ'ըսէր ինծի որ եթէ նամակներս իր գրասենեակը ղրկուէին, պաշտօնեաները, կնօջական գիրը տեսնելով, պիտի հեգնէին զինք։ Այն ատեն առաջարկեցի մեքենայով գրել, ինչպէս կ'ընէր ինքը, բայց չուզեց, պատրուակելով թէ ձեռագիրս աւելի հաճոյք կ'պատճառէր իրեն քան տպագիրը զոր շատ տափակ կը գտնէր։ Ասիկա ցոյց կուտայ ձեզ թէ ո'ր աստիճան կ'սիրէ զիս, Մր. Հօլմս, և ո'րքան նուրբ են իր զգացումները։

—Արդարև շատ թելադրական է, պատասխանեց Հօլմս։ Արդէն շատոնց գիտած եմ որ պզտիկ մանրամասնութիւններն ո'րքան կարևորութիւն ունին։ Կրնա՞ք յիշել Մր. Հօզմըր էնճըլի հետ առնչութիւն ունեցող ուրիշ մանրամասնութիւններ։

—Շատ վեհերոտ երիտասարդ մ'էր։ Ընդհանրապէս գիշերը դուրս կ'ելնէր ինձ հետ՝ նուազ դիտուելու համար։ Զգուշաւոր ձևեր ունէր և շատ բարեկիրթ էր։ Ձայնն անուշ և ներդաշնակ էր։ Պզտիկութեանը՝ փողոցաւ մ'ունեցած էր և այս պատճառաւ տկարացած էր մեղմ խօսիլ, որովհետև կոկորդին մէջ ցաւ կ'զգար։ Թէև պարզ, բայց շատ չէ+ կ'հագուէր։ Կարճատես էր ինծի պէս և պարտաւորուած էր կապոյտ ակնոց գործածել։

—Ձեր հայրագրին՝ Մր. Ուիլոուպէնքի Ֆրանսա մեկնած միջոցին ի՞նչ պատահեցաւ։

—Մր. Հօզմըր էնճըլ զիս տեսնելու եկաւ և առաջարկեց որ ամուսնանանք հայրագրիս դառնալէն առաջ, այսինքն յաջորդ ուրբաթ։ Եւ ա'յնքան բարեմիտ ու հաւատացեալ էր որ Աստուածաշունչին վրայ երդում ընել տուաւ ինծի որ հաւատարիմ մնամ իրեն, ի'նչ որ ալ պատահի։ Մայրս հաւանեցաւ անոր պահանջած այս երդմնառութեան, ինծ համար անոր ըղձացած սիրոյն մէկ ապացոյցը տեսնելով անոր մէջ։ Պէտք է ըսեմ ձեզ որ մայրս, սկիզբէն, մինչ քաջալերած է զայն և նոյն իսկ ինձմէ աւելի սէր ու խանդաղատանք ցոյց տուած է անոր։ Երբ ամուսնութեան համար այսքան մօտ թուականի մը վրայ խնդիր եղաւ, հարցուցի թէ ինչպէս պէտք էր չարժիլ հանդէպ հայրագրիս։ Մայրս, ինչպէս նաև Մր. Հօզմըր էնճըլ խորհուրդ տուին ինծ անով չզբաղիլ և ամուսնութիւնը կատարուելէն, լմննալէն ետքը միայն իմաց տալ անոր։ Մայրս նոյն իսկ յանձն առաւ ամէն բան կարգադրել հայրագրիս հետ։ Պէտք է խոստովանիմ ձեզ, Տէր, թէ այս յառակածեւը շատ չէր հրապուրեր զիս։ Իրաւ է թէ պարտաւոր չէի արտօնութիւն խնդրել իրմէ, քանի որ ինձմէ քանի մը տարու միայն մեծ է, բայց չէի ուզեր գաղտնի գործել։

(Շար.)

կարան քանակայի և իւր ընտանիքի համար։ Թուրինէն եկող ուսուցիչները չհամաձայնեցան իրենց առաջարկուած սուղ ռոճիկի դէմ և չուսուցանել հետագայն քաղաքին։ Այսպիսով այս տարի ոչ թէ միայն փակ է միւսս օրիորդաց գպրոցը, փակուած է մինչև անգամ տղայոց գպրոցը։ Մենք խորհուրդ ենք տալիս մեր այդ պատասխանատու պաշտօնը, որի մասին իրենք գաղափար անգամ չունեն, յանձնեն թանկոնեաց անձերի ձեռքը, այն ժամանակ կրթութեան գործը կ'ընթանայ կանոնաւորապէս, և գպրոցի աշակերտները պարապութիւնից ստիպուած չեն լինիլ քարվանսարաններում Հայ ու պարսիկ վաճառականների համար մշակութիւն անել, իւրաքանչիւր լիար նուշ կոտրելու համար 20 կ. փող ստանալու։ Ցաւալի է որ միանգամայն անուշադրութեան են մատնուած մեր քաղաքի թեմերուն եկեղեցական և կրթական գործերը, իսկ մեր թեմակալ առաջնորդը ընդունակ է միայն խոստումներ տալու։ Նա տեղեկութիւն ունի արդեօք, թէ Մարաղայի գպրոցի աշակերտները ձեռքերնին գիրք են կարդում թէ մուրճ բռնած խանութպանների վրայ նուշ են կոտրտում, փճանալով բարոյապէս և ֆիզիքապէս։

«Ռուսական փոխադրական ընկերութիւնը» Մարաղայում անցեալ ամսի 15ին, մի խնջոյքով տօնեց իւր մասնաճղի պաշտօնական բացումը։ Խնճոյքին ներկայ էին Հայ և պարսիկ վաճառականներ և մեր քահանան, որը օրհնութիւնների ժամանակ իւր չուրջառով ծածկել է նոյն ընկերութեան հրեայ կառավարչի ուսերը 30 դրան ստանալու համար։ Երէկ բացուեց նաև Պետերբուրգի «Նադէժդա» փոխադրական ընկերութեան ճիւղը. բացման հանդէսին ներկայ էր, բացի վաճառականութիւնից, քաղաքին դատաւոր Հաջի—Սաիդ—Մուլքը իւր նուագածու երաժշտական խմբով։ Հանդիսի աւարտումից յետոյ նոյն ընկերութեան կողմից դատաւորին 100 մանէթ, իսկ խմբականներին 50 դրան նուէր ուղարկուեցաւ։

Անցեալ ամսի 26ին Թեհրանի Ռուսաց բանկի կառավարիչը Պ. Ա. Օստրոգրադսկի Պարսից գահաժառանգի ուսուցչի հետ միասին Մարաղա եկան. չիջելով այս տեղի հանքային ջրերը, նրանք երկու օրից յետոյ մեկնեցան պարսկական Քիւրդիստան։ Մենք տեղեկացել ենք, որ քիչ ժամանակից յետոյ Ռուսաց բանկը նպատակ ունի այս տեղ բաժանմունք բանալու։

Աչնանային եղանակները չափազանց չորային են անցնում։ Այս տարի խաղողի և ուրիշ մրգեղէնների սաստիկ առատութիւն կայ։ Ամենաընտիր սաբզան, որ անցեալ տարի ծախւում էր լիարը 6 դրան, այս տարի չնորհիւ առատութեան ծախւում է միայն ... ձեռքին է միացել։ Եղանակի չորային անց- [illegible] պատճառ դառնայ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՎԻԿՏՕՐ ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ ԹԱԳԱՒՈՐՆ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ. — Անգլիա զբաղած է մեծարելու իր Միջերկրականի դաշնակիցը. զի թէև գրաւոր բան մը չկայ երկուքին միջեւ, բայց Անգլիա և Իտալիա Միջերկրականին մէջ իրարու խորհրդակից ու գործակից են՝ յօրէ անտի կազմութեան իտալական արդի թագաւորութեան։ Երկրորդ իտալեան վեհապետը վեց տարի առաջ այցելեց Անգլիա։ Այն ատեն գահաժառանգ էր, և Անգլիա գացած էր մասնակցելու հանգուցեալ Թագուհիին Ադամանդեայ Յոբելեան հանդէսներուն։ Իր գեռատի կինն այն ատեն իրեն հետ էր և այս անգամ ալ իրեն հետ է, զի հերքուեցաւ այն լուրը թէ մայր ըլլալու վիճակի մէջ է եղեր։ Իտալիա իր դիրքին պատճառաւ մեծ նաւատորմ մը պահելու հարկին ներքեւ է, բայց Իտալիոյ թագաւորը ցամաքային բանակի զօրավար է, նաւազ չէ։ Այնու հանդերձ, մեծապէս կ'հետաքրքրուի ծովային գործերու, և եթէ նախարարական տագնապին յառաջ բերած անպատեհութիւնները չըլլային, իտալեան նաւախումբ մը այս առթիւ Մանշի ծովը պիտի երթար, և Շէրպուրէ պիտի հետեւէր Թագաւորին մինչեւ անգլիական եզերքը։ Եթէ իտալեան մարտանաւեր չեկան, անգլիական մարտանաւեր անոնց պակասը զգալի չըրին. որովհետեւ զրահաւորները, յածանաւերը և թօրփիլանաւերը փառաւոր թափօրով մը առաջնորդուեցան Վիքթօր Էմմանուէլ Թագաւորն և Էլէնա Թագուհին ֆրանսական ծովեզերքէն մինչեւ Անգլիա։ Արքայական զբօսանաւն «Վիքթօրիա Էնտ Ալպըրթ» նաւու Շէրպուրէն առաւ նոյին Վեհափառութիւնները։ Այս չքնաղ նաւուն երկու կողմէն կ'երթային Կօսս Հօբ և Տրէյք զրահաւորները, ամէն մէկը 14,000 թոնօ տարողութեամբ և 900 նաւաստիներով։ Ուրիշ չորս մարտանաւեր ալ անոնց կ'հետեւէին, Էօլոս, Հօռ յածանաւք և Սկլէն և Տօլ լրատար թնդանօթակիրք։ Այս ուղեւորութեան առթիւ յոյժ հետաքրքրաշարժ փորձ մը կատարուեցաւ, որ լիակատար յաջողութիւն ունեցաւ. այսինքն՝ Թագաւորին և Թագուհիին Վիքթօրիա Էնտ Ալպըրթի մէջ մտնելու վայրկեանէն մինչեւ Բորդամութ ժամանումը, ընկերացող Կօսս Հօբ զրահաւորն ամէն բան վայրկեանէ վայրկեան անթել հեռագրով հաղորդեց Ուայթ կղզիին առջեւ սպասող մարտանաւու մը, որ ան ալ Բորդամութ հեռագրեց, և այն տեղէն Կալլէսի իշխանին գտնուած ծովակալի բնակարանը ծանուցուեցաւ հեռաձայնով։ Հետեւապէս, Կալլէսի իշխանը Թագաւորին և Թագուհիին ժամանումէն երկու ժամ առաջ գիտէր թէ ինչ կ'անցնէր կ'դառնար անոնց չուրջը։ Երբ արքայական թափօրը մօտեցաւ Ուայթ կղզին, խումբ մը թօրփիլանաւեր կայծակի արագութեամբ ընդ առաջ եկան, չրջանակ կազմեցին արքայական զբօսանաւին չուրջ, և ամէն մին 21 թնդանօթ արձակելով [illegible]

րէն չրջանակ կազմեցին, և վաղեցին առջեւէն՝ դէպ ի Բորդամութ առաջնորդելու համար։ Անգլիոյ պատմական այն մեծ նաւահանգիստը մուտքը չատ փառաւոր եղաւ։ Հոն ալ 12 զրահաւորներ ընդ առաջ եկան, և մեքենական ճշտութեամբ ամենքն իրենց տեղը խարսխելով, թող տուին արքայական զբօսանաւին միայն յառաջանալու, այս անգամ նոյն ինքն Էօռուսթ է. Թագաւորին կողմէ ղեկավարուելու համար։ Թօրփիլանաւերէն ոմանք զրահաւորներուն և անոնցմէ ոմանք ալ բերդերը թնդանօթներով ողջունեցին Իտալիոյ արքայական ամոլը։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ.— Ի Պավալբուլ, Լօրտ Քըրզըն ամսոյս սկիզբը կատարեց անդրոյն Նավայլին կամ մահմետական իշխանին ի գահ ամբարձման արարողութիւնը, չքեղ հանդիսութեամբ մը։ Այս առթիւ իր խօսքն ուղղելով երիտասարդ Նավայլին՝ Մէհէմմէտ Պահաւուլ Խան Աբպասիին, ըսաւ թէ Հնդկաստանի քաղաքական դրութիւնն ո'չ աւատականութիւն է (féodalisme) ո'չ ալ դաշնակցական կառավարութիւններու չարք մը (fédéralisme)։ Ամէն կողմ անխախտելի կերպիւ ճանչցուած և յարգուած է Բրիտանիոյ Տէրութեան գերիշխանութիւնը, բայց բնիկ իշխաններն ու պետերը կ'կազմեն սիւները սոյն կայսերական չէնքին։ Լօրտ Քըրզըն յիշեցուց երիտասարդ իշխանին թէ իրեն համար ալ ո'րքան օգտակար պիտի ըլլայ մինչ հասուն տարիքի հասնիլ Բրիտանիոյ Վեհապետին ու Կառավարութեան, և թէ ո'րքան պէտք է որ իր երկրին ազնուականներուն և հասարակ ժողովուրդին հետ արդար և փափկանկատ ընթացք մ'ունենայ իր իշխանական վարչութիւնը։— Պավալբուլի Նավայլը (Բունճապի հարաւային—արեւմտեան կողմը բնիկ ինքնավար Պետութիւն մը,) ներկայացուցիչն է իսլամ իշխաններու երկար չարքի մը, Աապպասեանց իշխանական ճիւղէն։ Անգլիացւոց հետ իրենց բարեկամութիւնը կ'սկսի ԺԹ. Դարու սկիզբէն, երբ Մր. Էլֆինսթըն Քապուլ գացած պահուն, Նավայլն հիւրասիրեց և մեծարեց զինք։ Լեհոնական Սիխերուն դէմ երկրորդ պատերազմին ատեն, Պավալբուլ 9,000 զօրք ղրկեց Մուլթանի պաշարման մէջ Անգլիացիներուն օգնելու համար, և Հնդկաստանի մեծ հակաանգլիական չարժման ատեն որ ծագեցաւ Խրիմու Պատերազմէն անմիջապէս ետքը, երբ բրիտանեան զօրութիւնն անհնելի կերպիւ ցընցուեցաւ Գանգէսի բովանդակ հովտին մէջ, Պավալբուլ այն հնդիկ—իսլամ Պետութեանց մէկն եղաւ որք Անգլիացիներուն կողմը բռնեցին, Հնդիկներուն դէմ օգնեցին Անգլիացիներուն, երբ ասոնք ջարդուելու վրայ էին Հնդիկներէն, և այս կերպիւ հնչյուն կերպով արժանացան Մեծին Բրիտանիոյ համակրութեան ու պաշտպանութեան։ Նոր Նավայլն 1883ին ծնած է։ Իր հայրն 1899ին մեռած ըլլալով, ինք թէեւ այն ատեն յաջորդած էր իշխանութեան, բայց անչափահաս ըլլալուն համար, խնամակալ ունէր, մինչ հիմա 20րդ տարին լմնցնելուն առթիւ, լիազօր իշխանութեան կոչուեցաւ Փոխարքային կողմէ։ Հնդկաստանի լեզուներէն զատ, քաջ գիտէ անգլիերէն, դաստիարակուած ըլլալով Բունճապի այն Գոլէճին մէջ զոր Անգլիացիք հիմնած են հնդիկ իշխաններուն և ազնուականներուն զաւակները կրթելու համար յատկապէս։ Իր անչափահասութեան ատեն, իր երկրին վարչութեան ընդհանուր վերատեսչութիւնը վարած էր անգլ. գնդապետ Կրէյ։

ՀԱԲԷՇԱՍՏԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ. — Լոնտոնէ կ'ծանուցուի թէ Ռաս Մաքօնէնի բանակէն, Հարար գաւառի զօրագնդերէն, Եթովպիոյ մայրաքաղաքէն և Մէնելիքի զօրքերէն 4,000 եթովպացիներ պիտի գործեն անգլիացիներու հետ Սոմալի Էմիրին դէմ եղած արշաւանքին ատեն։ Մէնելիք անձնապէս չատ զբաղեցաւ այս զինուորներու սպառազինութեամբ։ Այս պատրաստութիւններուն պէտք է վերագրել այն զրոյցը թէ Մէնելիք իր բանակը կը կեդրոնացնէ։ Վերջին լուրերու նայելով, եթովպեան բանակը նոյեմբերին մէջտեղերն Հարրարէ ճամբայ պիտի ելլէր, Էմիրին առջեւ փակելու համար ճամբան Վէպպէ—Շէպէլի մէջէն, դէպ ի հարաւ։ Էմիրը Նոկալի հովիտին մէջ կ'կարծուի։ Գնդ. Ռոչֆոր, հրամատար Կօդլօտ, հարիւրապետ Տեւֆ, դեր հիւպատոս յԱտտիս—Աբպապա և երկրորդ քարտուղար բրիտանեան փոխ—կառավարիչին, եթովպեան բանակին հետ են։ Լաւատեղեակ չրջանակներու մէջ դեռ չեն գիտեր թէ Անգլիացիք ե'րբ յառաջ պիտի քալեն։ Սա միակ ծանօթ է թէ փոխադրութիւնք չատ մեծ դժուարութեանց կ'բախին։ Մեծ թիւով ուղտեր կ'մեռնին։ Պոհոդլի ճամբան ուղտի դիակներով լի է։

ԼՈՆՏՈՆԻ ԼՕՐՏ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԻՆ ԹԱՓՕՐԸ.—Ինչպէս յայտնի է, ամէն տարի Նոյմ. 9ին Լօրտ Քաղաքապետին ընտրութեան առթիւ մեծահանդէս թափօր կը կազմուի Լօնտոնի մէջ։ Վաղեմի հանդիսական կառքեր, զրահապատ ձիաւորներ, չքեղազգեստ և ձմեռնային այդ սառնամանիքին ամառուան մէջ քիչ մը տարօրինակ երեւցող հոյանի տիկնայք, ինչպէս նաեւ ուղտեր և փիղեր անբաժան զարդն էին այդ թափօրին. և աւանդութեանց համար տարապայման յարգ ընծայող անգլիական բնաւորութիւնն է պատճառ որ հնօրեայ այդ սովորութիւնը տեւած էր ցայսօր։ Նորընտիր Լօրտ քաղաքապետ Սըր Ճէյմս Րիթի վերջ տալով այդ սովորութեան, այս տարուան հանդէսին մասնակցեցաւ միայն Լօնտոնի Կամաւորաց գունդը, որով թափօրը սոսկ զինուորական երեւոյթ մ'առաւ։

ԹՐԱՆՍՎԱԱԼ.— Զօր. Տըլարէյ Պոմպայ (Հնդկաստան) գնաց փորձելու համար որ իր հետ Թրանսվաալ տանի դեռ հոն մնացած 5—600 պոէր գերիներ, որք կ'մերժեն հաւատարմութեան երդում ընել։ Թրանսվաալի պոէր պետերը կ'ըսեն թէ իրենց բարձրագոյն չահը կ'պահանջէ որ բոլոր հայրենակիցք հոն հաւաքուին, երկիրը լը- [illegible]

համար Անգլիացւոց դէմ, այն ընտրութեանց պահուն, ուր պիտի չնորհուի խորհրդարանական դրութիւն։ Զօր. Տըլարէյ կ'յուսայ իր պաշտօնին մէջ յաջողիլ։ Զօր. Պօթա եւս իր հետ պիտի ըլլար, բայց արգելք եղան իրեն թէ՛ քաղաքական պատճառներ և թէ՛ կրտսեր որդւոյն ծանր կերպով հիւանդանալը։

ՖՐԱՆՍԱ.—Նախագահ Մ. Լուպէ վաւերացուց ծովային նախարարին այն հրամանագիրն որով որոշուած է ծովային զինուորաց հիւանդանոցներէն վարել մայրապետները, զի փոխանակ հիւանդներու խնամատարութեան զուտ բարոյական գործին, նիւթական գործերով կ'զբաղին։ Ծովային Նախարարը տեղեկութիւն առեր է թէ այդ մայրապետները հակառակ հիւանդանոցներու ներքին կանոնագրութեան, մթերանոցի վարչութիւնը ձեռք անցընելով ամէն տեսակ զեղծումներ ի գործ դրած են և չեն ուզած ենթարկուիլ կանոնական հակակչռի։

** Ինչպէս ծանուցինք, Մ. Գօմպի համար նոր պարտութիւն մը եղաւ Իմպէրներուն գործը, քանի որ Մ. Ժօրժ Պէրրի առաջարկը քուէարկուեցաւ Երեսփ. Ժողովէն 203 ի դէմ 360 քուէով։ Ինչպէս կ'յիշուի, արդի վարչային դրութեան քննադատող այս Ազգայնական երեսփոխանը կ'պահանջէր խորհրդարանական քննիչ յանձնաժողով մը կազմել՝ ստուգելու համար քաղաքական անձնաւորութիւններուն մասնակցութիւնները Տիկին Հիւմպէրի և իր ամուսնոյն խարդախութեան ու խաբէութեան գործերուն մէջ։ Այս առաջարկութեան դատական նախարար Մ. Վալէի ընդդիմութեան հակառակ քուէարկուիլը նոր պարտութիւն մը եղաւ Մ. Գօմպի Դահլիճին համար, բայց ցորչափ կղերական քաղաքականութեան խնդրոյն մէջ չինքնուի Ժողովէն, Դահլիճն ինքզինք պարտուած չի զգար։

ԴԻՊԼԷՏ.—Իշխան Ուխթոմսքի զարմանք յայտնեց թէ ռուս մամուլը մինչեւ Նոյմ. 11 բան մը չէր գիտեր Սիմլայէն եկած այն յուզումնալից լուրին վրայ թէ անգլահնդիկ երկու երեք ռահվիրայից գնդեր ձեռնարկեր են յարձակիլ Դիպլէդի վրայ։ Եթէ այս ծրագիրը գծուած կերպով յառաջ պիտի տարուի, «չեզոք չրջանակ»ը պիտի ջնջուի, ու պէտք է յիշել թէ այդ չրջանակն էր որ ցարդ արգիլած էր Անգլիան իր ազդեցութիւնը տարածելէ Արեւելեան Թուրքաստանի մէջէն Չինու և Մոնկոլիայի ներսերը։ «Դիպլէդի անպաշտպան վիճակէն յառաջ եկած այս բրիտանական արշաւանքն ուղղակի թելադրանքն է Ռուսիոյ դէմ, և եղած է ապագայն Սիպերիոյ սահմանագլխին վրայ ծագելիք խռովութիւններու սերմերը ցանելու համար։ Ռուսիա չի կրնար անտարբերութեամբ դիտել անգլահնդիկ զօրքերու յառաջխաղացումը դէպի պետութիւն մը, որ գո'նէ անուանապէս մինչեւ հիմա [illegible] Ռուսիա ալ ցարդ հովանաւորած էր զայն (Դիպլէդ)։ Ռուսիա մեծ ծառայութիւն պիտի մատուցանէ թէ' Բեքինի կառավարութեան և թէ Տալայի Լամային՝ սաստիկ բողոք բառնալով բրիտանական—հնդիկ կառավարութեան այս յարձակողական վարմունքին դէմ։» Իշխան Ուխթոմսքի չի հասկնար նաև թէ ի'նչ պատճառաւ անգլահնդիկ կառավարութիւնն այս արշաւանքն ըրաւ։ Իշխան Ուխթոմսքի մեծ հեղինակութիւն մ'է Ծ. Արեւելեան գործերու վրայ և արդի Ցարը գահաժառանգ եղած ժամանակ անոր հետ ճամբորդած ըլլալով դէպի Մ. Արեւելք, Նիքոլա Բ. կայսեր քով կարեւոր դիրք մը կ'գրաւէ։

** Երկնիշխանէն գնդապետը կարգուեցաւ հրամատար Դիպլէդ երթալու պաշտօն ունեցող արշաւախմբին։ Գնդապետը պաշտօն ունի Դիպլէդի Մեծ Լամային հետ համաձայնութեան մը գալ, և պաշտպանել Հնդկաստանին այն ծայրը ռուսական յանկարծակի յարձակումի մը դէմ. զի ո'րքան ալ Ռուսերը կ'ըսեն թէ իրենք զԴիպլէդ կ'յարգեն և պիտի յարգեն իբրև Չինաստանի մաս, բայց Անգլիացիք կ'ըսեն թէ Ռուսերը նոյն իսկ Չինաստանն ո'ր սահմանն կ'յարգեն ու կ'ճանչնան որ անոր հետ չատ հարեւանցի կապ մ'ունեցող Դիպլէդն յարգեն. ընդհակառակն՝ Անգլիացիները կ'կասկածին թէ Ռուսերը ժամանակ վատնելով միայն կ'ուզեն՝ պատեհ առթիւ ռուսական դրօշը տնկելու համար Դիպլէդի սարին վրայ, կամ գէթ Մեծ Լաման ռուսական հովանաւորութեան ներքեւ առնելու և անոր ձեռքը գտնուող բարձրաւանդակներն ապագայ ռուսական յարձակման ծառայեցնելու համար։ Անգլիական թերթերը չհաստատեցին գերման թերթերու այն լուրը թէ Անգլիացիք ծանր պարտութիւն մը կրած ըլլան Դիպլէդցիներու կողմէ։ Սիմլայէն ամենավերջին հեռագիրը Նոյմ. 12 թուականաւ է, և կ'ծանուցանէ թէ Դիպլէդ արշաւելու սահմանուած անգլահնդիկ զօրքերը դեռ կ'հաւաքուին Սըքքիմի մէջ, որ անգլիական հող է, և այն տեղէն դէպ ի հիւսիս պիտի չարժին 15 օրէն, ձմրան մէջ տեղ, որ այն Հիմալայեան բարձրութեանց վրայ սկսած պէտք է ըլլայ արդէն։ Գործը չատ տագնապական թուած պէտք է ըլլայ Լօրտ Քըրզընի կառավարութեան որ ա'յս եղանակին մէջ իսկ կ'ուզէ ի գլուխ հանել։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՔ.—Ժողովրդականները, կամ ընդդիմադիր կուսակցութիւնը, ոչնչացին Բանամայի խնդիրը ծառայեցնել նախագահական պայքարին, այսինքն՝ Մր. Րուզվէլդի վերընտրութեան պիտի ընդդիմանան, ըսելով թէ Մ. Նահանգաց համար վայելուչ չէր քաջալերել Քոլոմպիոյ Հանրապետութեան բաժանումը, և ի Բանամա նոր Պետութեան մը կազմութիւնը, անոր հետ Ջրանցքի գործն աւելի դիւրին կերպով լմնցնելու համար։ Ժողովրդականներն այս հիմնագրին վրայ կ'ուզեն միացնել ո'չ միայն իրենց սովորական կուսակիցները, այլ և այն ամէն ընկերութիւնները և անոնց մարդիկն որք չահ ունին Բանամայի Ջրանցքին չբացուելուն։ Արդէն հանրապետականներուն մէջ ալ կայ մաս մը որ Բանամայի [illegible]

զը՝ Նիքարակուան նախամեծար համարելուն համար, և եթէ անոնք ալ ժողովրդականներուն հետ միանան այս առթիւ, Մ. Րուզվէլդի վերընտրութիւնն յոյժ կը վտանգուի, և Բանամայի Ջրանցքը գործելը անյաջողութեան կ'մատնուի։

ԻՍԼԱՆՏԱ.— Բևեռային Շրջանակի աւելներուն մէջ կորած այս փոքրիկ կղզին՝ իր կռիկ, զգաստ, աշխատասէր ժողովրդով խօսիլ չի տար իրեն վրայ, և մենք քիչ անգամ լուր մը կ'իմանանք իր ներքին գործերուն նկատմամբ։ Այս օրերս Դանիոյ լրագիրները ծանուցին թէ Դանիական Տէրութեան ինքնօրէն մէկ մասը կազմող այս կղզին իրեն համար առանձին նախարար մը ունեցած է յանձն Մ. Հաննէս Հաֆսդայնի, Իսլանտայի մէջ Իզաֆիարտի քաղաքապետին, որ Իսլանտայի նախարարի պաշտօնը պիտի վարէ կղզիին մայրաքաղաքին՝ Րէյքեավիքի մէջ։ Կղզիին Խորհրդարանն էր որ այսպիսի անուանումի մը համար խնդրեց մասնաց Դանիոյ Թագաւորին, որ Հոկտ. 3ին վաւերացուց անոնց քուէարկութիւնը։ Իսլանտացիք 80,000 հոգի են այժմ։ Անոնք պիտի հոգան նոր նախարարին բոլոր ծախքը, Քոբէնհակի գանձէն բան պիտի չտրուի։ Հաֆսդայն կղզիին այն փոքրիկ մայրաքաղաքին մէջ ծնած է, 1861ին, և հետեւապէս 42 տարու է։ Իսլանտայի ժողովին մէջ անդամ էր արմատական կուսակցութեան, և պաշտպանած է կղզիին ինքնօրինութիւնը Դանիոյ միջամտութեան դէմ։ Բայց քաղաքականութիւնը միայն չի զբաղեցներ զինք. որովհետեւ Իսլանտայի ամենալաւ քնարերգական բանաստեղծն է, և իսլանտական հայրենասիրութիւնն երգող երգերու հեղինակն է, որոց մէկ հաւաքածոն 1893ին հրատարակուեցաւ։

Ս. ՏՈՄԻՆԻԿԻ ՇԱՐԺՈՒՄԸ.— Գերման Բոնեէր և Կոլէլ մարտանաւերը Սէն Տոմինիկ գացին և նաւաց ցամաք հանեցին գերման հիւպատոսարանը պաշտպանելու համար։ Պերլինէր Թակէպլաթի Քրիր թղթակիցը կ'գրէ թէ երկու մարտանաւեր պատրաստ են Հայթի. Ամերիկեան ջուրերը մեկնելու։ Նոյն լրագիրը կ'ըսէ թէ Սէն Տոմինիկի մէջ սաստիկ հակամերիկեան չզացում մը կ'տիրէ, ինչ որ կ'բացատրէ թէ ինչո'ւ դիւանագիտական յարաբերութիւններու խզում յառաջ եկած է Մ. Նահանգաց հետ։ Շարժումը դեռ տեր եղած չէ մայրաքաղաքին։ Ըմբոստներու նոր յարձակումներ ետ մղուեցան, բայց վարչականք մեծ կորուստներ կրեցին։ Օտարներ ալ սպաննուեցան։ Ամերիկեան մարտանաւը երկրորդական դեր մը միայն կատարել կ'ճուէն, եթէ սակայն թող չեն տար որ չարժումը չարունակէ կառավարութեան մը դէմ, որուն վրայ կ'իշխեն գերման դիւանագիտութիւններ, բան մը որ ժամանակին Նիւ Եօրք Հէրըլտ եւս ցոյց էր տուած։ Ամերիկացի սպայք պաշտօն ունին [illegible] վերատեսչել գերման առաքմամբ, ասոնց կանխապէս և պաշտօնապէս իմաց տալու։ Գերման Աբէն Նաւը, որուն ըմբոստք արգիլած էին ապրանքն հանել ի Սէն Տոմինիկ, Սան—Բէտրօ—տէ—Մաքօրիս հանեց ապրանքը, գերման յածանաւորի մը պաշտպանութեան տակ։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ ԵՒ ԱՂՔԱՏԱՑ ՏՆԱԿՆԵՐԸ.—Լիվրբուլի մէջ աղքատներու համար տուներ չինող յանձնաժողովին Նոյ. 13ի նիստին մէջ գերման դեսպան Մէթէրնիխ կոմսին մէկ նամակը կարդացուեցաւ, որ կ'ծանուցանէ թէ Վիլհէլմ Կայսր իմացած է որ Լոռուարտ Թագաւորին քոյր Լուիզ Իշխանուհին Լիվրբուլ պիտի այցելէ՝ կատարելու համար հիմնարկէքն աղքատներու համար չինուելիք թաղապետական տնակներու։ Մէթէրնիխ կոմս կ'աւելցնէ. «Ն. Վեհափառութիւն, բստ որում մեծապէս կ'չահագրգռուի այսպիսի ծրագիրներով, հրամայած է ինձ խնդրել պատկանեալ իշխանութիւններէն, եթէ կարելի է, կարգ մը տեղեկութիւններ տալ այդ չէնքերուն վրայ և կամ անոնց ծրագիրներն ու յատակագիծերը։ Շնորհապարտ պիտի մնամ, եթէ այս մասին օգնէք ինձ։» Յանձնաժողովը միաձայնութեամբ որոշեց հիմա Լիվրբուլի մէջ չինուած աղքատաց տնակներու յատակագիծերն և այլ և այլ մասերու պատկերներ հաղորդել Կայսեր։ Այս աղքատաց տնակներու ծախքը 150,000 անգլ. ոսկի գնահատուած է։

ԿԱՅՍԵՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ.—Ֆրանքֆուրթէր Զայթունկ, գերմանացի մասնագէտներէն քաջալերուած, հրատարակեց մանրամասն նկարագրութիւնն այն գործողութեան որ կատարուեցաւ Վեհ. հիւանդին վրայ։ Ուռեցքը կ'գտնուէր ձայնական ձախ լարին ծայրը տափակցած ձեւով, որով գործողութիւնը սովորականէն աւելի կ'ծանրանար։ Քօքայինի չնորհիւ, կոկորդին այն հիւանդ մասը բոլորովին անզգայութեան ենթարկուեցաւ։ Տքդ. Շմիտ նախ ուռեցքին չրջանակը գծեց կտրեց, որով ուռեցքը լոկ նուրբ մորթէ մը կախուած մնաց։ Ցետոյ չատ նուրբ ունելի մը առնելով, այն մորթի պատառն ալ կտրեց, և ուռեցքը դուրս հանեց ամբողջովին, մէկ անգամէն։ Կայսրը չատ հանդարտ կեցաւ։ Շատ արիւն եկաւ, որովհետեւ ձայնական ձախ լարին ամբողջութիւնը բորբոքած էր գործողութենէն առաջ։ Այս կտրուած մասին բոլորովին աղէկնալն ու բնական վիճակի վերադառնալն երկար ատեն կ'կտրել, որովհետեւ մարմնոյն նոյն ներքին մասին վէրքը կապել և չորցնել դիւրին գործ չէ։ Ուռեցք մը կենալուն պատճառաւ ձայնական լարին այսպէս բորբոքիլը կամ արեան համախռնութիւնն անսովոր երեւոյթ մը չէ, և հիւանդութեան ծանրութիւնը ցոյց չի տար։ Բրոֆ. Օրթի մէկ գիւտին չնորհիւ էր որ կարելի եղաւ միայն վեց ժամուան մէջ մանրադիտական քննութեան ենթարկել հանուած ուռեցքը, որ առաջ չատ աւելի երկար գործ մ'էր, և հիւանդին երկար ատեն սպասցնել հարկ կ'ըլլար, իր իսկական վիճակն իրեն իմացնելու համար։ Այս անգամ Բրոֆ. Օրթ ի կիր առաւ հանուած ուռեցքին թարմ պատառը մը [illegible]

ցանելու, գունատելու և կտրատելու այնպիսի եղանակ մը որ կարելի եղաւ արդիւնքն անմիջապէս հաղորդել Վեհ. հիւանդին։ Հանուած կտորը քանի մը մասերու բաժնելով, զատ զատ ենթարկուեցաւ մանրադիտի քննութեան։ Տքդ. Շմիտ ամէն օր ինք կ'դարմանէ վէրքը, անոր յատուկ քիչ մը փոշի գործածելով։

ԲԻՇՆԷՒ.—Բիշնէւի դէպքերէն վիրաւորուած Հրեաներու զաւակներէն քաններկու մանչեր, որոց ամէնէն մեծը 15 տարու, և եօթն աղջիկներ, որոց ամէնէն փոքրը վեց տարու, Նոյմ. 13ին Վիեննա բերուեցան, ուր մէկ քանի օր հանգստանալէ ետք Եաֆա պիտի ղրկուին, Հրէից երկրագործական վարժարանին մէջ կրթուելու համար։ Տղաք հանգստաւէտ կերպով տեղաւորուեցան ի Վիեննա, Հրեայ Սիոնականներու խնամքով. չատ այցելուներ կ'ընդունին, չրոց կ'պատմեն մեծերն իրենց քաչած տառապանքները։ Զարագործ ոմանք դէպի գետ քաչկռտեր ու հոն նետեր են տղոցմէ մէկը, որ արդէն գլխէն ծանրապէս վիրաւորուած էր և հայրն ու մայրն ալ սպաննուած, բայց ինք հրաչքով ազատեր է։ Աղջիկներէն մէկուն հայրն որ ծխախոտ մշակող մ'էր, Հուլման անունով, զարնուեր է կոշէն և զաւակներուն առջեւ։ Ցիչեալ չարագործներուն դատն այսօր իսկ, Նոյմ. 6, կ'սկսի, և որովհետեւ ամբաստանեալք բազմաթիւ են, հազիւ 6 չաբաթէն պիտի վերջանայ դատը։

ԳՆՁՈՒՆԵՐՆ ՅԱՆԳԼԻԱ.—Անգլիա իր յատուկ գնչուներէն զատ այժմ օտար երկիրներէն խուռներամ հոն գացող գնչուներուն հոգն ալ պիտի ունենայ։ Անցեալներս Սաութ Իսդըրն երկաթուղին պէտք եղած դիւրութիւնը տուաւ որպէս զի հունգարացի գնչուներն իրենց ինչքերովը Ֆրանսա փոխադրուին։ Ֆրանսական իշխանութիւնք թոյլ չտուին անոնց Ֆրանսայի հողը մտնել, որով ստիպուեցան վերստին Անգլիա դառնալ։ Այս պահուս սերպիացի գնչուներու խումբ մը իր ձիերով, արջերով և կապիկներով Տովրի մէջ կ'սպասէ. թոյլ չտրուիր իրենց Քալէ ելնել, զի ֆրանսական իշխանութիւնք կ'ուզեն նախ գիտնալ թէ մինչեւ Սերպիա երթալու համար պէտք եղած ճանապարհածախսքն ունին թէ ոչ։ Գնչուներու այդ խումբն որ վեց ամսէ ի վեր թափառած էր Անգլիոյ մէջ, բնաւ դրամ չահած չէ և մեծ չքաւորութեան մէջ կ'գտնուի այժմ. իրենց բանակած տեղերուն մօտեցողներէն դրամ կ'պահանջէին մահու սպառնալիքով. իրենց տեղւոյն չուրջն ու մօտակայ ջուրերը չարունակ կ'ապականէին և ատոր համար ուղղուեցաւ բռնութեամբ հեռացնել զանոնք։ Գնչուներն իրենց Անգլիա երթալուն պատճառ ցուցած են այդ երկրին անսպառ հարստութեանց լսած ըլլալնին, զի այդ մասին առասպելական պատմութիւններ լսած են եղեր։

ՉԻՆ.— Չի Լի (կամ Չինու ոստանիկ գաւառը) Փոխարքայ Եուան—Շը—Քայ Գերմանիայէն բերել տուաւ ինն ինքնաչարժ կառքեր (օթօմօպիլներ), նուիրելու համար Խնամակալ Կայսրուհիին։ Դիէն—Ձին բերուած են արդէն և պիտի բանին ընդ մէջ Բէքինի և Ամառնային Պալատան։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՌԻՉԱՐՏ ՇՄԻՏ ԲԱԳԱՆԻՍ գերմանացի նշանաւոր երգիծաբան գրագէտն որ իր հեգնող, խայթող, ծաղրող սրամիտ ոտանաւորներով ամբողջ Գերմանիոյ և գերմանախօս երկրաց մէջ 30 տարիէ ի վեր զուարթ ժամեր անցընել կուտար իր ընթերցողներուն, անցեալ Նչ. օր մեռաւ Պերլինի մէջ ալեաց հիւանդութեամբ, իրեն հետ տանելով երգիծաբանութեան մուսային ներկայացուցչութիւնը։ 1838ին ծնած էր Պերլինի մէջ. հայրը դիւանական պաշտօնեայ էր։ Նախ գրավաճառ եղաւ, ապա իր ներքին անզուսպ դրդման հետեւելով թատերաբեմ դիմեց. բայց 1765ին աջ բազուկն անդամալուծելով, երիտասարդ արուեստագէտն ու գրագէտը, երկաթէ կամքով, չընկրկեցաւ հարուածէն և անմիջապէս ձախ ձեռքով գրելու վարժուելով, սկսաւ գրական ասպարէզին մէջ փնտռել իր հացն ու պատիւը, զոր գնահատող հասարակութիւնն առատօրէն տուաւ իրեն։ Իր հրատարակած առաջին քերթուածը ժամանակին երգիծաբան և զուարճախօս գրականութեան մէջ նոր ու թարմ հանճարի ծագման երեւոյթն ունեցաւ։ 1870էն ի վեր խմբագիր էր գերմաներէն Ուլք զուարճաթերթին, որու մէջ մեծ թափ տուաւ իր երգիծական աւիւնին. բայց իր գրիչն երբեք չարաչար վայրաքարչ ու գձուձ գաղափարներով և զզուելի բացատրութեամբ. միչտ զուարթ, միչտ հրահանգիչ չունչ մը և բանաստեղծական փափուկ ներշնչում մը կ'տեսնուէր իր ամէնէն խիստ երգիծական գրութեանց և ամենասուր խայթող քերթուածոց մէջ։ Պերլինի տեղական բարբառին քաջ հմուտ ըլլալով, իր երեւակայական դերասաններուն բերանը զանազան խօսքեր դնելով կ'ձաղկէր ժողովրդային կամ ընկերական բարձր դասու արհամարհելի բարքերը։ Կ'կարծուի թէ դեռ բաւական ատեն իր տեղը բռնող պիտի չըլլայ։

ԵՐԿՐԱԳՆԴԻՍ ՀՐԱԲՈՒԽՆԵՐՈՒՆ ամբողջական մէկ քարտէսը պատրաստելու համար, նչանաւոր աշխարհագէտ Մ. Էլիզէ Րըքլիւ առաջարկ մ'ըրաւ Պրիւսէլի Աստղաբաշխական Ընկերութեան վերջին նստին մէջ։ Որոշուեցաւ այդ մասին պէտք եղած նախապատրաստական քարտէսները գծագրել, ընդհանուր քարտէս մը չինելու համար, որուն ծախքը 15,000 ֆրանք կը հաշուուի։

ԽԼՈՒՐԴԻ ՄՈՐԹԸ թաթպաններուն (մանշօն) այս տարի նորոյթ մ'ըլլալն Անգլիոյ Թագուհւոյն կ'վերագրուի, զի Նորոյթի առարկաներ վաճառող Բարիզցիներ մը այդպիսի թաթպան մը տեսնելով Թագուհւոյն ձեռքը, փութաց ընդհանրացնել զայն։ Այս մորթին համար Թագուհւոյն նախասիրութեան պատճառն ալ սա է. տեսնելով որ Կալլէսի երկրին հանքերը չատ կ'վնասուին խլուրդներէն, զանոնք ջնջելու իբրեւ միակ միջոց, խլուրդի մորթէ թաթպան մը պատրաստել տուաւ իրեն, որով բարձր դասու տիկինները ալ ընտանեբար նոյն մորթէն թաթպաններ ապսպրեցին իրենց համար և հետեւապէս Կալլէսի ամբողջ երկրին մէջ խլուրդներու դէմ կատաղի հալածում մը սկսաւ։ Ագարակատէրք պիտի բողոքեն, զի խլուրդներն օգտակար են վնասատու ճճիներու ջնջման, և այժմ անոնց պակասութիւնն զգալի ըլլալ սկսած է դաշտերու մէջ։

ԱՅՍ ՏԱՐՈՒԱՆ ՁՄԵՌԸ.—Երեք նշաններ տարւոյս ձմրան սաստկութիւնը կը ցուցնեն։ Անտառապահները, արմատախոյզերն ու փայտահատները կենդանեաց և տնկոց վիճակէն առնելով կ'հաստատեն զայն։ Գերմանական հին՝ հեթանոսական ատենի աւանդութեանց մէջ այդ մասին յատուկ ցուցմունքներ կան. օրինակի համար ըսուած է թէ «Երբ Ս.Մենասորբոց Տօնի օրն ոխի (գայլըն աղաճը) կոտրես և տեսնես որ չոր է, (այս տարի այնպէս էր) խիստ կ'ըլլայ նոյն տարուան ձմեռը. իսկ եթէ թաց է, մեղմ կ'ըլլայ ձմեռը։—Երկրորդ նշանն ալ սա է. արմատախոյզեր կ'ըսեն թէ երբ միջատներն ու թիթեռները ցուրտէն պատսպարուելու համար ձմրան եղանակէն առաջ հողին մէջ մտնեն և բոգի (gentiane) արմատին տակ պատսպարուին, գիտնալու է թէ խիստ պիտի ըլլայ նոյն տարուան ձմեռը։ Այս տարի ալ Նոյ. 3ին նոյն բանը դիտուած է։ Երրորդ նշանն ալ սա'գն է որ կուտայ։ Հոկտ. 31ին այսինքն մեծ հիւսիսայգին և մագնիսական մեծ խանգարմանց օրը Դրիստինկի ձորին մէջ տեսնուած է վայրի սագերուն առաջին երամը, և այս նշան է կանխահաս ձմրան։ Ընտանի սագն ալ արդէն խիստ ձմրան մը գուշակութիւնը կ'հաստատէ։ Աչնանամուտին մորթուած սագերուն կրծոսկրերն սպիտակ էին և ո'չ թէ թխագոյն։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Ուլայի Ա. աստիճան տրուեցաւ Սպարապետի Դրան դատական ճիւղին դիւանապետ Իսմայիլ Հագգը էֆ.ի և Միւթեճիմի աստիճան՝ Դ. զօրաբանակին արկղակալ Ալի պէյի։

Ուլայի Բ. աստիճան՝ Էտիրնէի քաղաքապետութեան նախագահ Տէյլավէր պէյի։

—Դ. Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Կայս. բժշկական վարժարանի համաբակալութեան դիւանի Ա. քարտուղար Ճէմալ պէյի։

ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔԸ.—Քանի մը նահանգներէ հարցում եղած էր ձեռնհաս պաշտօնատուն թէ ոճիրով (ճինայէթ) եւ պարզ յանցանքով (ճէնհա) դատապարտուած անձերն ալ անձնական տուրք պիտի վճարեն թէ ոչ։ Ելմտական ժողովը ծանոյց թէ ոճրագործութեամբ դատապարտուած անձերէն պէտք չէ անձնական տուրք պահանջել, իսկ պարզ յանցանքով դատապարտեալներէն պէտք է պահանջել, եթէ չարժուն ու անչարժ ստացուածք ունին։

—Տէֆթէրհանէի վարչութիւնն իր պաշտօնէից անուններուն և երկրէկտ օրականններուն ցուցակը մատոյց Ելմտական պաշտօնատան։

ՌՈՒՄԵԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Ախթէբօլի, Միտիայի, Իյնէ—Ատայի և չրջակայ կարօտ բնակիչներուն ի նպաստ հանգանակութեան գումարը 673,278 3/4 ղշ.ի յանգած է։

—Քաղաքապետ Ռըմլան փաշայի նախագահութեամբ կազմուած նպաստահաւաք յանձնաժողովն երէկ գումարուեցաւ Զ. չրջանակի թաղապետութեան (Բերա) պաշտօնատան մէջ, և որոշեց Մահսուսէի Գանֆիտա չոգենաւով 400 պարկ ալիւր և արջառներուն համար ալ յարդ ղրկել Ախթէբօլի, Միտիա և Իյնէ—Ատա, կարօտ ժողովուրդին բաշխելու համար։ Յանձնաժողովը Ռումելիի օսմ. զօրաց համար ալ 200 անձրեւանոց գնեց նուաղուրդով։

—Ճիրաի Մուսթաֆա—Փաչայի գիւղերէն ոմանց բնակիչներուն եւս, որոց տուները քանդուած էին, դրամական նպաստներ պիտի բաշխուին փոխադարձ երաշխաւորութեամբ։

—Արեւելեան երկաթուղեաց Ընկ.ը արքունի Ֆէսհանէի մէջ չինուած 10,000 բուրդ վերմակ նուիրեց Ռումելիի Օսմ. զօրաց համար, և իր ծախքով պիտի փոխադրէ ի Սելանիկ։

ՍԵՐՊԻԱԿԱՆ Նորընտիր դեսպան Մ. Սիմիչ, գործակատար Մ. Բրեուդինի ընկերակցութեամբ, երէկ Արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիգ փաչայի ապարանքն երթալով, Ն. Վսեմութեան յանձնեց իր դեսպանական յանձնարարագրերուն պատճէնը, ինչպէս նաեւ Բիդար Ա. թագաւորին ինքնագիր նամակը, որով իր գահակալութիւնը կ'ծանուցանէ։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Գերման դեսպան Պարոն Մարչալ երէկ տեսակցութիւն մ'ունեցաւ Արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիգ փաչայի հետ։

ՌԱՄԱԶԱՆԻ տօնին առթիւ, բարձրագոյն հրամանաւ, Կայսերական Պալատան սպասերքի ու նպարեղէնի համբարանոցը սկսաւ նպարեղէն բաշխել կարօտ ու չքաւոր Իսլամներուն։

ՁԵՂՉ ՊԱՇՏՕՆԵԱՑ.— Էրթօղրուլ գաւառին կառավարիչ Մուսդաֆա փաչա և համարակալ Նաճի էֆ. պաշտօնանկ եղան Կայսերական Իրատէով, և պիտի դատուին։ Բազարջըգի Գայմագամ Սալիհ պէյ Էրթօղրուլ գնաց, կառավարչի պաշտօնը փոխանորդաբար վարելու։

—Տրապիզոնի հեռագրատան Տնօրէն Հագգը պէյ, անանց վարձքի քանի մը հեռագիրներ քաչած ըլլալով, ձեռնհաս պաշտօնատունը որոշեց որ նոյն հեռագրերուն վարձքը կրկնապատիկ վճարէ։

ՄՕԼԴՔԷ ԴՊՐՈՑ—ՄԱՐՏԱՆԱՒԸ.— Դարդանէլէ կ'գրեն թէ Նուսրայի մէջ խարսխած օսմ. մարտանաւերուն նաւաստիներն ողջուներ են գերմանական «Մօլդքէ» դպրոց—մարտանաւը, երբ Դարդանէլի նեղուցը ժամաներ է: Նուագախումբն ալ գերման ազգային քայլերգը կ'ածէր: Մօլդքէ կանգ առեր է և իր առաջակայմին վրայ օսմ. դրօշ պարզելով, 19 թնդանօթով ողջուներ է: Օսմ. ծովակալին մարտանաւն ալ պատասխաներ է: Համիտիյէ զրահաւորին հրամանատար դեր—ծովակալ Եօմէր փաշա, Միջերկրականի օսմ. նաւատորմին ընդհ. հրամանատար ծովակալ Ռամի փաշայի կողմէ, այցելութիւն տուեր է Մօլդքէի հրամանատարին: Գերման սպաները, ուսանողներն ու նաւաստիները զինուորական պատիւներ ընծայեր են, մինչ նուագախումբն Համիտիյէ քայլերգը կ'ածէր: Մօլդքէի հրամանատարն առիթէն օգտուելով, նորէն իր երախտագիտութիւնը յայտներ է այն սիրալիր ընդունելութեան համար զոր գերման նաւազգ գտան Կ. Պոլսոյ մէջ: Մօլդքէ, մեկնած պահուն, 21 թնդանօթով ողջուներ է օսմ. դրօշը, մինչ Համիտիյէ զրահաւորին նուագախումբը կ'ածէր Համիտիյէ քայլերգն և գերման ազգային երգը:

ԹՐԱՄՈՒՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ.—Քաղաքապետութիւնը նախընթաց օր ազդարարեց Թրամուէի Ընկ. տնօրէնութեան, որպէս զի իր գիծերուն անցած փողոցներուն սալարկները նորոգել տայ, ինչպէս կ'տրամադրէ իր պայմանագիրը:

ՔԱՐԱՆԴԻՆԱ.— Առողջապահական Խորհրդոյ որոշմամբ, Սուրիոյ ծովեզերքէն (ընդ մէջ Իսկէնտէրունի և Լաթաքիէի) եկողներուն դէմ դրուած քարանդինան 48 ժամուան վերածուեցաւ, հանդերձ պարտաւորիչ հսկողութեամբ: Նոյնպէս Աղեքսանդրիայէ եկողներուն դէմ դրուած քարանդինան 48 ժամուան վերածուեցաւ:

ՄԱՔՍԱՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆ.— Եմէնի ծովեզերքին վրայ հսկող օսմ. պահականաւը 400 հակ մաքսանենգեալ թէմպէքի գրաւեր է:

ՌԷՏԻՖ ԶՕՐԱՑ ԱՐՁԱԿՈՒՄԸ.— Էսկիշէհիրի զօրաբաժնէն՝ Էսկիշէհիրի, Այտընի, Հայտարփաշայի և Կէբզէի, և Ատանայի զօրաբաժնէն՝ Բօզանթի Րէտիֆ զօրաց վաշտերը, բարձրագոյն հրամանաւ արձակուեցան և այս առթիւ բարեմաղթութիւններ ըրին:

—Նոյնպէս արձակուեցաւ Գաւաէլմոնդի Րէտիֆ զօրաց վաշտը, որ անցեալներն ի զէն կոչուած էր:

ՏԱՍԱՆՈՐԴԻ ՏՈՒՐՔԸ.— Տասանորդի տուրքի գանձման եղանակին վրայ, ձեռնհաս պաշտօնատանց միջև կատարուած բանակցութեանց արդիւնքն այժմ կ'քննուի Պետական Խորհրդոյ քաղաքային ճիւղին առջև:

ՄԱՀՍՈՒՍԷԻ Վարչութեան Ասիր շոգենաւն յատկացուեցաւ, Սուրբէի Հիմայէնը Պէրութ փոխադրելու համար:

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Նախընթաց գիշեր, Ֆէնէրի մէջ, Կէլիպօլուի մետրապոլիտ Տ. Երոնիմոսի բնակարանը գող մտնելով, 80 ոսկի արժողութեամբ գորգ, հինչուն դրամ և ուրիշ իրեղէններ չորթեր է: Նոյնպէս, Ֆէնէրի մէջ, Ցոյն բժիշկի մը տունէն 30 ոսկի գողցուեր է: Բոնադանդնուպոլսոյ Ոստիկանութեան ուշադրութիւնը կ'հրաւիրէ Ֆէնէրի մէջ յաճախակի պատահած այս գողութեանց վրայ:

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ.— Եղեռնադատ Ատեանը 15 տարի տաժանակիր աշխատութեան դատապարտեց Վէլի Զաւուշը որ զարկած սպաններ էր Ճամսա գաւառակին բնակիչներէն Հասանը: Նոյնպէս, մսավաճառի աշկերտ Ահմէտը, որ սպաններ էր Թաշ Քէօբրիի բնակիչներէն Իօմէրը, ինչպէս նաև ըմրիչ Հիւսէյինն և Պէհաէտտինը, որք սպաններ էն Պիլայի բնակիչներէն Հիւսէյինը:

ԱՅՏԸՆԻ Նահանգին ելմտական գործերը քննող յանձնաժողովը ներկայ ելմտական տարւոյ սկիզբէն ի վեր գանձուած և անվճար մնացած պետական տուրքի քանակութիւնը ցոյց տուող տեղեկագիր մը մատուցած է Բ. Դրան:

ԿԱԼՈՒԱԾԱՏՐՈՑ ՀԱՒԱՔԻՉՆԵՐԸ.— Ձեռնհաս պաշտօնատանն որոշեց հանգստեան թոշակ յատկացնել նաև կալուածատրոց հաւաքիչներուն, գանձումներուն վրայ անոնց ստացած բաժինէն (%) մէկ մէկ մաս վար դնելով:

ՀԱՆՐԱՅԻՆ Պարտուց Վարչական Խորհուրդին նախագահ և անգլիացի արժէթղթատէրց պատուիրակ Մր. Պլօք, երկու պաշտօնատարներու հետ, նախընթաց օր առաջին անգամ ըլլալով այցելեց Պոլսոյ Զկնարանը, և ձկնարանի վերատեսուչ Ալի Րիզա պէյի և օգնական վերատեսուչ Ալեքօ պէյի կողմէ ընդունուելով, մի առ մի այցելեց բոլոր դիւանները:

ԾՈՎՈՒ ԱՐԿԱԾ.—Իզմիրէ չամիչ բեռցած առագաստանաւ մը, նախընթաց օր փոթորկի բռնուելով, ընկղմած է: Նաւապետն ու նաւաստիք յաջողած են ազատիլ:

—Երէկ, ժամ 8ին մօտերը, Սարըեարի նաւավարներէն Պէհճէթ, Սև—ծովու նեղուցին մէջ որսալէ վերջ երբ կ'վերադառնար, նաւակն արկածով կ'ընկղմի և հէք նաւավարը ծովամոյն կ'ըլլայ:

ԹՈՒՐՔՕՍԵՐՊ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ

(Շար. Երէկի Թիւէն)

Յօդ. 4.—Սերպիական վաճառքները, Թուրքիոյ մէջ, արտադրութեան կամ սպառման ներքին տուրքերու ենթակայ, նոյն պայմաններուն պիտի ենթարկուին, որոց կ'ենթարկուին բնիկ վաճառքներն և ամենէն նպաստաւորեալ ազգին արտադրութիւնք: Օսմ. վաճառքներն ալ, Սերպիոյ մէջ, պիտի չենթարկուին մաքսային, տեղական կամ ուրիշ ո և է տեսակ յաւելուածական տուրքի, երկրորդական նոր տուրքերու, ամենէն նպաստաւորեալ ազգին ունեցող տուրքերէն և մանաւանդ 1892 Ցլս. 28/9 Օգոստոս Աւստրիոյ և Սերպիոյ միջև կնքուած առևտրական դաշնագրին մէջ պայմանադրեալ տուրքերէն աւելի տուրքերու, որուն տրամադրութիւնք Թուրքիոյ մէջ ևս գործադրելի պիտի ըլլան ներկայ դաշնագրին տևողութեան միջոցին: Նոյնպէս համաձայնութիւն գոյացած է թէ երկրորդական տուրքերն այն ատեն միայն կրնան գանձուիլ, երբ այն արտադրութիւններն, որոց յատկացուած են այդ տուրքերը, ինչպէս և մաքսային օրէնքներուն ու կանոններուն համաձայն կատարուած են:

Յօդ. 5.— Երկաթուղւոյ փոխադրութեանց մաքսային գործողութեան մասնաւոր կարգադրութեանց առանց վնասելու, համաձայնութիւն գոյացած է թէ այն վաճառքներն որք երկու դաշնալից կողմերէն մէկուն հողին վրայ երաշխաւորութիւն տալու գրութեան ենթակայ են, և այս կամ ուրիշ պատճառաւ արդէն կնքուած են, միւս դաշնալից կողմին հողին վրայ պիտի չբացուին, և կնիքներն ու կապարները, եթէ անվնաս են, պիտի չփոխուին, բաւական է որ գոհացնեն Բօնդրօլի պահանջումները: Մաքսային ձևակերպութիւններն առ հասարակ պիտի կանոնաւորուին համեմատ սկզբունքներու համաձայն, և ցորչափ կարելի է՝ պիտի պարզուին: Կանոնաւոր ու արագ առաքումներու հոգ պիտի տարուի մաքսային սպասարկութեան որոշեալ ժամերուն մէջ: Ցորչափ պարագաները թոյլ տան, դաշնալից կողմանց մաքսատուները պիտի միանան, կամ գէթ իրենց գործողութիւնները միացեալ սպասարկութեամբ մը և միաժամանակ պիտի կատարեն առանց վայրապար արգիլելու վաճառքներուն փոխադրութիւնը:

Յօդ. 6.— Ոսկիէ, արծաթէ, բլաթինէ և ուրիշ թանկագին մետաղներէ շինուած ոսկերիչէն կամ գոհարիչէն առարկաները, երբ Դաշնագիր երկու կողմերէն մէկուն հողը ներածուին, միւսին հողին վրայ համանման նիւթերու համար երկրին օրէնքներով որոշուած Բօնդրօլի գրութեան միայն պիտի ենթարկուին:

Յօդ. 7.—Ներածողը, մաքսատան կողմէ կատարուած քննութենէն առջև իսկ, առանց մաքսատուրք կամ տուգանք ո և է տուրք վճարելու, ազատ պիտի ըլլայ իր երկիրն ետ դարձնելու այն վաճառքներն որոց համար յայտարարութիւն ըրած է մուտքի ատեն, բայց տակաւին չեն փոխադրուած, միայն թէ ներածողն իր յայտարարութեան մէջ մնացած չըլլայ մաքսային օրէնքով նախատեսուած և պատժուած կանոնազանցութեամբ մը: Այս պարագային մէջ, ներածուած վաճառքին նկատմամբ ի գործ պիտի դրուին մաքսային օրէնքներուն տրամադրութիւնները: Վաճառքը պիտի կրնայ վերստին արտածուիլ, եթէ քննութիւնը ապացուցանէ յայտարարութեան ճշտութիւնը: Ամէն պարագայի մէջ, ներածողը պիտի վճարէ երկրորդական տուրքերը, ցորչափ անոնք գոյութիւն ունենան:

Յօդ. 8.— Երկու դաշնալից կողմերն յանձն կ'առնեն պատշաճ միջոցներով գործակցիլ, արգիլելու և պատժելու համար իրենց երկրին դէմ ուղղուած մաքսանենգութիւնը, և այս նպատակաւ ամէն օրինական աջակցութիւն ընծայելու միւս պայմանադիր կողմին մաքսային հսկող պաշտօնէից, անոնց օգնելու և—գանձային ու ոստիկանական պաշտօնէից և առհասարակ տեղական իշխանութեանց միջոցաւ— անոնց հասցնելու այն տեղեկութիւններն որոց պէտք կ'ունենան իրենց պաշտօնին կիրառութեան համար:

Յօդ. 9.— Մինչև որ երկու կառավարութեանց միջև մասնաւոր պայմանադրութիւն մը կնքուի, Սերպիոյ մէջ բնակող Օսմ. հպատակներն և Թուրքիոյ մէջ բնակող սերպ հպատակները — գործարանի և առևտրական վաճառանիշներու, ճարտարարուեստական նկարներու և տիպարներու (մօտէլ) նկատմամբ — պիտի վայելեն նոյն պաշտպանութիւնը զոր կը վայելեն տեղացիները: Դաշնագիր երկու կողմերէն մէկուն այն հպատակներն որք կ'փափաքին իրենց վաճառանիշներուն, նկարներուն և տիպերներուն պաշտպանութիւնը վայելել միւս կողմին երկրին մէջ, պարտին վաւերացնել տալ այդ վաճառանիշները, նկարներն և տիպերները, իւրաքանչիւրին օրինական տրամադրութեանց համաձայն, այսինքն՝ այժմ Սերպիոյ մէջ Պելկրատի առևտրական դատարանին, և Թուրքիոյ մէջ Դատական և Առևտրական նախարարութեանց, ի Կ. Պոլիս, և նահանգին Իտարէի ժողովին ու դատարաններու մէջ, Վերաքննիչ Ատեանին:

Յօդ. 10.—Վառօդի, տենամիթի, և ուրիշ նմանօրինակ պայթուցիկ նիւթերու,— ինչպէս նաև պայթուցիկ նիւթերու շինութեան ծառայող քիմիական ո և է արտադրութեան, — թնդանօթներու, պատերազմական զէնքերու, անոնց յարակից մասերուն և ռազմամթերքներու ներածումն և թրանզիդն՝ Օսմ. երկիրներուն մէջ՝ բացարձակապէս արգիլուած են: Զէնքերու և ռազմամթերքներու վաճառականութիւնը կ'մնայ Օսմ. Կայսերական կառավարութեան մասնաւոր և անմիջական հսկողութեան ներքև:

Յօդ. 11.—Ներկայ դաշնագիրը գործադրութեան պիտի մտնէ վաւերացեալ օրինակներուն փոխանակումէն անմիջապէս ետքը, և գործադրելի պիտի մնայ մինչև 1914 Յունուար 1: Եթէ երբեք դաշնագիր երկու Բարձր Կողմերէն մին յիշեալ պայմանաժամէն լրանալէն տարի մ'առաջ պաշտօնապէս չծանուցանէ թէ մտադիր է դադրեցնել զայն, դաշնագիրը պարտաւորիչ կ'մնայ մինչև մէկ տարի այն օրէն սկսեալ որ դաշնագիր երկու Բարձր Կողմերէն մին կամ միւսը դադարեցնել հրաւիրէ զայն:

Դաշնագիր երկու Բարձր Կողմերն իրենց կ'վերապահեն այս դաշնագրին մէջ համաձայնութեամբ բարեփոխումներ մտցնելու իրաւունքը, որք հակառակ չըլլան իր ոգւոյն և սկզբունքներուն, և որոց օգտակարութիւնն ապացուցուած ըլլայ փորձառութեամբ:

Յօդ. 12.—Ներկայ դաշնագիրը պիտի վաւերացուի, և վաւերացեալ օրինակները պիտի փոխանակուին Կ. Պոլսոյ մէջ, կարելի եղածին չափ շուտ: Ի հաւատարմութիւն, լիազօրները ստորագրեցին ներկայ դաշնագիրն և կնքեցին իրենց կնիքներով: Պատրաստուած ի Կ. Պոլիս, երկու օրինակ Մայիսի քսանևօթն (Յունիսի ինն) հազար ինն հարիւր երկու: (Ստորագրութիւն)

ԹԷՎՖԻԿ Ս. ԿՐՈՒԻՋ

ՔՐՈՆԻԿ ՀԱՅ. ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ

Ամեն. Տ. Մաղաքիա Ս. Պատրիարք Օրմանեան 1896 Նոյմ. 6ին ընտրուած ըլլալով, երեկ աւարտեց իր պաշտօնավարութեան եօթներորդ տարին, և այսօր կ'մտնէ Պատրիարքութեան ութերորդ տարեշրջանին մէջ: Այս առթիւ Ն. Ամենապատուութիւն թէ՛ գաւառներէն և թէ Մայրաքաղաքէն բազմաթիւ շնորհաւորութիւններ ստացաւ, և այցելուներ ընդունեց այսօր թէ՛ իր բնակարանին և թէ Պատրիարքարանի մէջ:

Խմբագրութիւնս ևս այս բարեբաստիկ առթիւ իր խնդակցութիւնները կ'մատուցանէ Ն. Սրբազնութեան:

[illegible].— Ղալաթիոյ հանրածանօթ ճարտար սափրիչ Օրագեան էֆ., որ անցեալներն ուխտի երթալով Ս. Փրկիչ, բարեխիղճաբար սափրած էր պատսպարեալներէն բաւական թուով անձեր, հետևեալ տեղեկութիւնները կուտայ մեզ, խնդրելով որ հրապարակենք.

—Նախ և առաջ, տօսոկալի կերպով անյարմար են եղեր բոլոր գործիքները. մէկ ածելի միայն կայ, և այն ալ ա՛յնքան աղտոտ որ սափրիչը զարչանքով մի՛ կողմ նետեր է. մէկ քանի տղաք մորթի հիւանդութիւն ունին, դիւրաղութիւն կ'ըլլայ որ անոնք առանձինն փրկէին ածելուին բայց տեսուչը կ'ըսէ թէ այն քոսոտ տղաք ալ միւսներուն հետ միասին կրնան խուզուիլ, թէ մորթի այս հիւանդութիւնը վարակիչ չէ: Ո՛չ մէկ անձեռոց գտնուեր է սափրուածներուն վրայ դնելու համար. այսպէս տղոց վրայ վերէն վար մազ կ'ըլլայ: Հոգ չի տարուիր տղոց գլխու մաքրութեան, գարշելի մակաբոյծները կ'վխտան անոնց վրայ, երբեմն սափրիչներուն իսկ փոխանցուելու ատենեան: Սովորութիւն է եղեր որ հինգ տարի չարունակ Հիւանդանոց այցելող սափրիչներու մէջ մէկ մոյկ (ճիւզմէ) կ'տրուի ձմեռնային երթևեկութիւններուն դիւրութեան համար: Ցոյն մ'ալ որ ինն տարիէ չարունակ բարեխիղճաբար կ'սափրէ մեր Հիւանդանոցին պատսպարեալները, երբ խոնարհաբար այս պահանջումը կ'յիշեցնէ, կ'մերժուի:—Մեր կողմէ բան մը չենք աւելցներ եղած այս խիստ դիտողութեանց վրայ, բայց դժբախտաբար ուրիշ տեղերէ ալ լսեցինք որ մաքրութեան մասը չատ թերի է յիշեալ յարկերուն մէջ: Այցելու մը որ նոյն օրն Ցունաց Հիւանդանոցն այցելած էր, կ'հաւաստէ մեզ թէ յունական հաստատութիւնը չատ աւելի մաքուր է, և ողջախոհ զգուշութիւնք չատ աւելի մանրակնին ու կանոնաւոր են:

—Վսեմ. Զարեհ էֆ. Տէրյիէր շարունակելով իր գողտրիկ բանաստեղծութիւններուն շարքը, նախընթաց օրն ալ երկու սիրուն կտորներ հրատարակած է Սէրվէթի մէջ, «Երկինքի մէջ» և «Երկրի վրայ» անուններով: Այս անգամ ծննդավայրի անուշ յուշքերն են որ խռոված են բանաստեղծին հոգին: Ամառուան պայծառ իրիկուն մը Իզմիրի քարափին վրայ, արևն իր հուրկ յետին ճառագայթները կ'ամփոփէ ալեակներու ետին, վերջին չողարձակումներ վայրկեան մ'ալ կ'մարմրին հոս ու հոն, բայց վրայ կ'հասնի դաժան գիշերը, որ յոխորտ իր յաղթանակին վրայ, կ'պատէ, կ'պարուրէ չորս կողմ, բայց ահա՛ յուշիկ յուշիկ կ'պատռէ զինք լուսինը, ադամանդիկ չողարձակումներով: Ահա «Երկինքի մէջ»ը, իսկ երկրի վրայ, ո՜հ, հեղինակը չատ լաւատես է այս մասին, մաքուր սէրն է որ կ'ալեկոծէ հոն, փոքրիկ նաւակով փախուստ մը ի Գորտէլիօ, մինչ սոխակ մը իր ձայնին ամէնէն անուշ ելևէջներով կ'օրօրէ սիրահարներու նորածին սէրը: Ո՛չ մէկ բան կուգայ խռովել փափկիկ ձայնը փնարին, որով Ռաուլ յաւիտենապէս սիրել կ'երդնու իր Էլէոնորը: Անգամ մը ևս շնորհաւորենք ուրեմն Պետական Խորհրդականն իր քերթուածին յաջող դարձուածներուն համար, բայց ո՛չ աւելի՛ իր սրտին թարմութեան համար, և իր առողջ զգայնութեան համար, որով այնքան սրտառուչ կերպիւ կ'վերյուշէ երիտասարդական հասակի անուշիկ անցքերը, և այնքան համակիր արտայայտութիւն կուտայ Յոնիական ցեղատանիկներուն:

—Բալըքէսիրի Առաջնորդը կ'գրէ Պատրիարքարան թէ կարգ մը կիներու այրերը բաւական ատենէ ի վեր հեռացած են իրենց ընտանեկան յարկէն, և ամուսնալուծութիւն կը խնդրեն: Կրօն. Ժողովն հարկ դատեց նոյն առաջնորդէն պահանջել ցուցակ մը թէ ո՞ւր կ'գտնուին այդ այրերն, և ո՞րքան ատենէ ի վեր կ'բացակային իրենց ընտանեկան յարկէն, որպէս զի այդ կերպով կարելի ըլլայ պահանջուած մանրամասնութիւններն իմանալ այդ անձերու գտնուած տեղերու հոգևոր Վարչութենէն:

—Գուզկունճուքի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդին նոր ընտրութեան հրահանգ տրուած ըլլալով, Ընտրողական ժողովը կազմուեր է և Ցարութիւն էֆ. Մուրատեան ատենապետ և Լևոն էֆ. Քիւրքճեան ատենադպիր ընտրուեր են: Թաղ. Խորհրդոյ ընտրութիւնը պիտի կատարուի 15 օրէն:

—Այրի Տիկին Հաճիփափաէ Գ. Հարէնց ըստ իր բարի սովորութեան ևս 10 Օսմ. Ոսկի նուիրած է Ազգ. Հիւանդանոցին, ի հանգիստ հոգւոյ իր ողբացեալ ամուսնոյն Գաբրիէլ էֆ. Հարէնցի, անոր մահուան տարեդարձութեան առթիւ:

—Վաղամեռիկ Տքդ. Ներսէս էֆ. Մեղպուրեանի որդին, Տքդ. Արթօ էֆ., որ Բարիզի Բժշկական Համալսարանին ընթացքն յաջողապէս աւարտած է, անցեալ Բշ. մայրաքաղաքս վերադարձաւ, իր արուեստն ի գործ դնելու: Երիտասարդ Տքդ.ին յաջողութիւն մաղթելով, կ'յուսանք թէ իր ողբացեալ հօր արժանաւոր յաջորդը կ'ըլլայ:

Գ.—ՀԱՇԻՒ ԱՐԴԵԱՆՑ ԵՒ ԾԱԽՈՒՑ

Ս. ԿԱՐԱՊԵՏԻ ՎԱՆՈՒՑ ԵՒ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ԿԵՍԱՐԻՈՅ

1890 ՍԵՊՏ. 1 — 1891 ՕԳՍ. 31

ՄՈՒՏՔ	Օ.Ո. 102ին
1. ՊԱՏՐԱՍՏ ԴՐԱՄ.	Ղրշ. (*)
Նախորդ տարւոյ հաշուէն յաւելեալ դրամ	58065
Կեսարիոյ ազգայիններէն՝ ի նպաստ Վանքի հանգանակեալ	18727
2. ԲԱՐԵՊԱՇՏԱԿԱՆ.	
Դարպաս ուխտաւորներէ տարեկան	9449
Ս. Եկեղեցւոյ և գերեզմանի գանձանակէն	4235
Մատաղացուի և պանազաններէ մասն. կաշի	1304
Մոմագին	2127
Կնդրակագրամ, պատարագուց	1083
3. ՎԱՐԺԱՐԱՆ.	
Կ. Պոլիս Ց. և Մ. Խաչեան եղբարց նպաստը Բ. անգամ	17094
Թոշակաւոր աշակերտներէ տարեկան թոշակ	35860
Վարժարանի համար պանազաններէ նուէր	63
Տոկոս, պատրաստ դրամէն նախորդ և այս տարուան	5610
Տոկոս, Կ. Պոլիս Ս. Կիւլպէնկեան Որդւոց քով Բօնսոլիտէ	2762
4. ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ.	
Ջաղացքներէ դրամական արդիւնք	859
5. ԿԵՆԴԱՆԻՔ.	
Ուղտերէ վարձք առնուած է	2712
Վաճառուած իւղ, բուրդ, մորթ	1438
6. ՄՇԱԿՈՒԹԻՒՆ.	
Վաճառուած գանրի, ցորեն, վարսակ	1175
Վաճառուած բանջարեղէնք են.	418
7. ՊԱՏԱՀԱԿԱՆ.	
Կեսարիոյ ապխտագործներէն ստացուած	243
Հին պահանջքներէ գանձուած	4040
Գումար արդեանց	167269

ԾԱԽՔ	
1. ԵԿԵՂԵՑԻ ԵՒ ՎԱՆՔ.	
Ս. Եկեղեցիի համար մոմ, ձէթ, են.	253
Ջէյնէն Բուճ ի հիմանէ նորոգութեան ծախք	18200
Զէյնէ Բուճ ի հիմանէ շինութեան ծախք	6098
Վանքին կից գետնին չուրջ քաշուած պարսպի ծախք	5173
Խօս—ղոֆճէի ծախք և սենեակ մը շինութիւն	1969
Սենեկապանի և դռնապանի տարեկան թոշակ	611
2. ՎԱՐԺԱՐԱՆ.	
Աշակերտաց երթևեկութեան համար կառքի և ձիու վարձք	503
Երկու ննջարանաց առջևի 2 սենեակներու նորոգութեան	1534
Դասագիրք և գրական պիտոյք	2980
Թանգարանի համար ձեռագիր և տպագիր գրեանք	802
Լրագրաց բաժանորդագին	332
Զգեստ, ճերմակեղէն, մուճակ են. Փ. Խաչեան սանուց	3891
6 դասատուներու և 2 գիշերապահներու ռոճիկներ	18765
Բժիշկի և գեղօրէից ծախք	865
3. ՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ.	
Ուտեստ Վանքի և վարժարանի համար (բաց ի ալիւրէ են.)	1736
Վառելիք, փայտ, աղբիւս, ածուխ	1444
Լուացք, օճառ, սափրիչ, են.	1872
Բարիւղ, մոմ, ձիթաիւղ, են.	527
Խոհանոցի և սեղանատան պիտոյք	735
3 խոհարարներու և 1 սեղանապետի ծախք տարեկան	1220
2 հացագործներու տարեկան	1019
4. ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ.	
Երեք ջաղացքներու ծախք, երկանաքար	2789
Վանքի առջև նոր ծախու առնուած 3 կտոր արտեր	2125
5. ԿԵՆԴԱՆԻՔ.	
Ուղտերու ծախքն և ուղտապաններու տարեկան	2800
Նոր ծախու առնուած 4 հատ ուղտ	3091
» » » գոմէշ, եզ, կով, այծ. ոչխար	2911
Կենդանիներու համար ծախք, յարդ, գարի, են.	219
Հովիւներու և կաթնագործին տարեկան թոշակ	1411
6. ՄՇԱԿՈՒԹԻՒՆ.	
Մշակաց և քեահեային տարեկան թոշակ	3146
Սերմցու ցորեն, գարի և գործաւորաց օրական	1714
Գահրենոցի ծախք	495
Պարտիզպաններու տարեկան թոշակ	1020
Պարտէզներու համար սերմ, կէր, ջուր, են.	1124
Մանր մունր նորոգութիւնք պատերու են.	1375
7. ՊԱՏԱՀԱԿԱՆ.	
Պարգև և աղքատաց ողորմութիւն	618
Մանր մունր ծախքեր	230
Հանգ. Եղիա Եպս.ի կտակէն ի հաշիւ վճարուած	1200
Գումար ծախուց	112432
Ցաւելեալ դրմ. յերդ. տարւոյ հաշուոյն	54837
	167269

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՔ.—1. Այս Դ. Տարեշրջանին մէջ վարժարանիս մէջ կային, (20) քսան Փ. Խաչեան Սանուց, և (35) երեսունեհինգ Թոշակաւոր Ուսանող, 6 Ուսուցիչք, 2 գիշերապահներ: Վանքին մէջ կ'գտնուէին մէկ Վանահայր և 2 Վարդապետներ, 1 Սենեկապան, 1 Դռնապան, 3 Խոհարարք, 1 Սեղանապետ, 2 Հացագործ: 2 Ուղտապան, 2 Հովիւ, 1 Կաթնագործ 4 Մշակներ, 2 պարտիզպան, 2 [illegible], ընդամէնն 89 անձինք:

2. Վանքին Զէյնէն Բուճը 16 սենեակներով, նախորդին օրով բոլորովին քակուած և անպէտ երեսի վրայ ձգուած էր, և մենք յարմար ժամանակի կ'սպասէինք նորոգութիւնը կատարելու համար: Այս շրջանին դիմեցինք Կեսարիոյ ազգայնոց, բարեպաշտ ժողովուրդն չի խնայեց իր նուէրն ու հանգանակուեցաւ 18,727½ ղրշ. ինչպէս կ'երևի արդեանց պատրաստ դրամի մասին մէջ, այս գումարով նոյն թաղը գրեթէ ի հիմանէ նորոգելէ ետքը, հարկադրուեցանք շինել նաև Զէյնէ Բուճ անունով (6) վեց սենեակներ 6098 ղրշ. ծախսով, և Վանքին կից 9000 քառակուսի ճարտարապետական կանգուն գետինը պարսպապատել 5172 ղշ. ծախսով: Այժմեայ ընդարձակ նոր վարժարանը շինուած է այս վարժարանին հիւսիսային կողմը 4300 քառակուսի տեղւոյ վրայ: Վանքին և վարժարանին մէջ տեղի վայրը, պարտէզի մը և այլ շէնքերու յատկացուած է, ուր յետոյ հետզհետէ պիտի շինուին Աստուծոյ շնորհիւ եթէ յաջողինք:

3. Ազնուաշուք Ց. և Մ. Խաչեան հարազատաց, այս Բ. անգամ ըրած նուէրներն 17,094 ղշ. է, որ նշանակուած է վարժարանի մասին մէջ:

4. Այս տարի վանքին համար 3 կտոր նոր արտեր գնեցինք, վանքի առջև եղած արտօրէից՝ օտարներու սեփական արտերէն և ասոր համար վճարեցինք 2125 ղրուշ:

5. Մատակարարութեան, Տոկոսի ու Պատահական մասերուն, և անոնց մէջ եղած գանձում և վճարումներու համար տես նախորդ տարուան ծանօթութեանց:

Առաջնորդ—Վանահայր

ՏՐԴԱՏ ԵՊԻՍԿ. ՊԱԼԵԱՆ

(*).—Կոտորակները զանց ըրնուած են:

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ՈՒԻՆՏՍՕՐ, Նոյմ. 18.—Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորը, Էտուարտ Թագաւորին, Էկսպլէսի Իշխանին, Գոննոդի դուքսին և Շլէզվիկ Հոլշդայնի Քրիստիան Իշխանին հետ, պսակ մը դրաւ Վիքթորիա Թագուհւոյն շիրմին վրայ: Երեկոյին, տեղի ունեցաւ հանդիսական հացկերոյթը, որու միջոցին Իտալիոյ Թագաւորը բաժակաճառ մ'արտասանեց, ըսելով թէ Անգլիոյ և Իտալիոյ միջև համակրական եւ բարեկամական զգացումներն օր քան զօր կ'ամրապնդուին: Իտալիոյ ժողովուրդը, յարեց, աւանդաբար կը տածէ այս զգացումները, որք յոյժ կարևոր տարր մ'են իր կառավարութեան քաղաքականութեան, որ Անգլիոյ քաղաքականութեան պէս խաղաղութեան և քաղաքակրթութեան քաղաքականութիւնն է:

ԼՈՆՏՈՆ.—Էտուարտ Թագաւոր Վիքթորիա պատուանշանին Մեծ—Խաչը տուաւ Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարար Մ. Դիթթոնիի:

ՊԷՇԹԱ.— Երեսփոխանական ժողովին մէջ, քանի մը ատենաբաններ բողոքեցին Տքդ. Քէօրպէրի յայտարարութեանց դէմ զոր երէկ ըրած էր Աւստրիական Երեսփ. Ժողովին մէջ, ի մասին Հունգարիոյ: Կոմս Դիսա պատասխանելով ըսաւ. «Հունգարիոյ նկատմամբ Մ. Փոն Քէօրպէրի ըրած յայտարարութիւնք ո և է քաղաքական կարևորութիւն չունին: Եթէ կրնայ այսպէս ըսուիլ, օտար անձնաւորութեան մը կողմէ Հունգարիոյ կանոնադրական իրաւանց մեկնութիւն մ'է: Ամբողջ Հունգարիա անշուշտ ազգովապէս պիտի բողոքէր ամէն օտար և գործօն միջամտութեան դէմ»: (Ջերմ ծափեր): Ընդդիմադիր կուսակցութենէն Մ. Իւկրոն յետոյ յայտարարեց թէ չատ գոհ է մանաւանդ վարչապետին յայտարարութիւններէն:

—Վարչապետ Կոմս Դիսա և ելմտական նախարար Մ. Փոն Լուքաչ Վիեննա գացին մասնակցելու համար վիճաբանութեան հասարակաց ելմտացոյցին, որ պատուիրակութեանց ժողովներուն պիտի հաղորդուի:

ԲԱՐԻԶ.— Գնդ. Մարշան յայտարարեց քանի մը լրագրողներու թէ բնաւ մտքէն չանցուներ բանակէն զատուիլ:

ՆԱՍԻՕՆԱԼ ԵՒ ՖՈՒՌՆԻԷԻ

ԼՈՆՏՈՆ, Նոյեմ. 18.—Լոնտոն չքեղ ընդունելութիւն մը կ'պատրաստէ Իտալիոյ Թագաւորին և Թագուհւոյն, որք վաղը (այսօր) հոն պիտի երթան: Քաղաքապետարանը չքեղապէս զարդարուած է: Ճաշասրահն հրաշալի է: Հրաւիրեալներուն քանի սեղանները զարդարելու համար, 15 հազար օրխիտէ պէտք պիտի ըլլայ:

—Այսօր բազմաթիւ գործառնութիւնք եղան Հարաւ—Ափրիկեան հանքային թուղթերուն վրայ, որոց գինները զգալապէս կ'բարձրանան:

ՀՌՈՄ.—Իտալիոյ գրեթէ բոլոր թերթերը դրուատալից յօդուածներ կ'նուիրեն արքայական ամոլին Լոնտոնի մէջ գտած փայլուն ընդունելութեան: Կ'յարեն թէ այս այցելութիւն պէտք է նկատուի յոյժ կարևոր դէպք մը:

ՊԷՇԹԱ.— Կոմս Դիսայի յայտարարութիւնները զգալապէս բարեփոխեցին կացութիւնը: Կ'յուսացուի թէ ընդդիմադիր կուսակցութիւնը գնահատելով վարչապետին յառաջդիմական դիտաւորութիւնները, իր խափանարար ընթացքը դադրեցնէ:

ՆԻՒ—ԵՈՐՔ.— Հուտսոնի գետին տակէն շինուող մեծ թունէլը, որ Նիւ—Եորք և Ճերսի—Սիթի քաղաքներն իրարու պիտի միացնէ, աւարտեցաւ մինչև 1400 մէթր: Ընդամէնն 1680 մէթր երկայնութիւն պիտի ունենայ: Կ'յուսացուի որ մինչև Յունուար աւարտի:

ՀԱՅՏՐՆԵՂԲԱՐՔ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԲԷՅՕՂԼՈՒ ՄԵՏՐՕ—ՓԱՍԱԺ Nº 479

Այս վաճառատունն այս անգամ անգլիական նոր տեսակ ապրանք բերած է. Շրջազգեստներ, [illegible], և նոր տեսակ [illegible], Նոր, [illegible], են. Կը գտնուին չատ գոհացուցիչ պայմաններով: 101

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ			
Օսմ. Բոնս. Միաց. Դ.	Օ.Ո.	35	18½
Ամենէն բարձր գին	»	35	19
Ամենէն վար գին	»	35	18½
Ռումելիի Երկաթուղի	Ֆր.	138	37½
Ամենէն բարձր գին	»	138	50
Ամենէն վար գին	»	137	87½
Թրանսվալ	»	105	—
Ամենէն բարձր գին	»	105	—
ԲԱՑՈՒՄ Նոյմ. 6/19			
Օսմ. Բոնս. Միաց. Դ.	Օ.Ո.	35	18
» » » »	ժամ 6ին	35	18
Ռումելիի Երկաթուղի	Ֆր.	137	87½
» »	ժամ 6ին	137	75
Թրանսվալ	Ֆր.	105	—
Հելլէնիկ պարգևատոր թուղթ	Ֆր.	436	—
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	377	—
Եգիպտ. Քրէտի Ֆոնսիէ	»	266	—
Քարաֆ Կ. Պոլսոյ	»	499	—
Անատոլուի Երկթ. պրոթ.	»	516	—
» »	բժնթ. Ա.Ո.	11	92½
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Լ.Օ.	4	35
ՄԹԻԼԱՆՑ			
Բոնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ.Ո.	—	60
» ութ օրուան	»	—	—
Ռումելիի Երկթղ. »	Ֆր.	2	75
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ			
20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	02
Անգլիական ոսկի	»	109	37
Ցոլ Իմպէրեալ	»	90	—
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	36
Քրիմիա	»	51	06
Նոր Մէճիտիէ	»	103	—
Ռուպլ Թղթադրամ	»	8	68
ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԱՑ			
Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	108	3/8
» » » առաւ. թղթ.	»	108	—
» չէք	»	109	3/8
Բարիզ 3 ամիս Պնք.ի Թղթ.	Ֆր.	23	17½
» » » առևտ. »	»	23	02½
» չէք	»	23	02½
Վիեննա չէք	Քուրոն	21	95
Պերլին չէք	Մարք	18	75
Օտեսա չէք	Ռուպլ	—	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, Նոյմ. 18			
Օսմանեան Միացեալ	Ա.Ո.	86	87
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13	87
Եգիպտական միացեալ	»	104	62
Ալյանսի Երկաթուղի	»	14	50
Անգլ. Բոնսոլիտէ	»	88	87
Փոխառութիւն Դաւաքայ	»	87	50
» Հելլենական 1881	»	42	50
» » 1884	»	42	—
Մոնօբոլ	»	44	—
Պուլկ. Փոխառ. 1888	»	93	—
» » Նոր 1892	»	93	—
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	38
Թրանսվալ	»	—	—
Դրամազեղջ		4	—
ԲԱՐԻԶ, Նոյմ. 18			
Օսմանեան Միացեալ	Ա.Ո.	88	20
Ռումելիի Երկաթուղի	Ֆր.	141	50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	598	—
Օսմ. Մաքս. Նոր Փոխառ. 4%	»	460	—
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	378	—
Ֆրանս. Ռանթ 3%	»	98	17
Քրէտի Լիոնէ	»	1129	—
Բանք տը Բարի	»	1124	—
Սպանիական արտաքին	»	90	25
Իտալական Ռանթ	»	103	90
Թրանսվալ	»	105	50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	180
Դրամազեղջ Ֆրանս. Պանքայի		3	—
ՊԵՐԼԻՆ, Նոյմ. 18			
Անատոլուի Երկ. պարտաթ.	մարք	102	90
» » բաժնթ. 60%	»	97	30
Ռումելիի Երկաթուղի	»	145	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	24
Դրամազեղջ		4	—
Զկնարանի փոխառութիւն 1903		96	60
ՎԻԵՆՆԱ, Նոյմ. 18			
Փոխան. Բարիզի վրայ	քուրոն	95	22
» Լոնտոնի վրայ	»	239	60
Ռումելիի Երկաթուղի	»	144	20
Օսմ. Ռէժի	»	350	—
Դրամազեղջ		3	½

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԿԻՒՄԻՒՇՃԵԱՆ ԵՒ Ընկ
[illegible] Թիւ 3
Այս ծանօթ վաճառատան մէջ կ'ծախուին անգլիական ընտիր հանքածուխներ, Քարտիֆ, Քօք, նաև վառելափայտ, չափաւոր գիներով, և մանաւանդ ՃԻՇԴ ԿՇՌՈՎ: Վստահութեամբ կ'յանձնարարուի բոլոր ընտանիքներու, վաճառատուններու և գործատեղիներու: 25—6

ԴՈՒՔ ՈՐ ՖՐԱՆՍ. ՔՈՆՆԱՔ ԿԻՈՐԾԱԾԷՔ, փորձեցէք նաև Ցունաստանի ամէնէն մեծ գործարանին Հելլենիկ կոնեակը, որ առողջութեան վնասող տարրերէ զերծ է

ԷՖՍՏԱԹԻՈՍ Ա. ՖԻՆՕՔՈՒԼՕ
ՀԱՅԹԱԹԻՉ
ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՎԵՀ. ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԵՒ ԳԱՀԱԺԱՌԱՆԳ ԻՇԽԱՆԻՆ
ՌՕՄ
Անգլիականներէն լաւագոյն և անմրցելի գիներով:
Է. Ա. ՖԻՆՕՔՈՒԼՕ գործարանն որ Ցունաստանի և Թուրքիոյ քոնեակի բոլոր գործարաններուն կ'նախորդէ գինիի ողի, Ցունաստանի նմանօրինակ հաստատութեանց ամէնէն մեծն, հինն ու կատարելագործեալն է:
ՀԻՄՆՈՒԱԾ է 1860 ին
Պիրէյոն և Աթէնք այցելողները տեսած են Մ. ԷՕՍՏԱԹԻՈՍ Ա. ՖԻՆՕՔՈՒԼՕՅԻ «Հէպայ» գործարանը, որ կ'գտնուի Ֆալերի երկաթուղւոյ կայարանին ծայրը:
ԷՕՍՏԱԹԻՈՍ Ա. ՖԻՆՕՔՈՒԼՕ գործարանն ամէն տարի 4,000,000 [illegible]
Տ. ՓՈՑԱՃՈՒ
50—6
Դրասենեակ և մթերանոց Բէյզէրք Միլլէթ խան 2, Ղալաթիա:

PHŒNIX ASSURANCE COMPANY LIMITED

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՖԻՆԻՔՍ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ ՅԱՄԻՆ 1782

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,500,000

ESTABLISHED 1782

Ֆինիքս Ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի եւ կայծակի, շէնք, կարասիք եւ ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք եւ մեծնոգութեամբ առաջարկելով, որ ուրիշ լաւագոյն երկնաւութիւն կը գտնաւորելու անկրելիաբար քան ապահովագրելոց կրած վնասները։

Ֆինիքս, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, ասոկ հրդեհի ապահովութիւն մ'է որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ եւ հանրածանօթ դրամատէրներէն են՝ անսահման պատասխանատուութիւն։ Դրամագլուխն եւ պահեստի գումարը կը հասնին 4,000,000 անգլ. ոսկիի։

Ֆինիքս Ընկերութեան տասնեօթնամեայ առատաձեռնութեան մէկ փայլուն ապացոյցն է 26,000,000 անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր վճարած է հրդեհի վնասներուն համար։

Հ. ՍՈՒԽԱՆ եւ Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ եւ Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս խան, գրասենեակ Թիւ 1։

COMPAGNIE ROSSIA A St PÉTERSBOURG

ՌՈՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Պետերսպուրկ

Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37

Դրամագլուխ ամբողջովին վճարեալ	10,666,667 Ֆր
Երաշխաւորութեան գումար	137,300,000 »
1902ի հասոյթք	54,000,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է ժոտ	282,000,000 »

Ընկերութիւնը շատ նպաստաւոր պայմաններով կ'ապահովագրէ հրդեհի, փոխադրութեանց վտանգներու, ամէն տեսակ արկածներու դէմ եւ կեանքի վրայ։ Նաեւ ճամբորդութեանց արկածներու դէմ ցկեանս թոշակի ապահովագրութիւն, երկաթուղիով եւ շոգենաւով ճամբորդութեանց արկածներու եւ ապակիներուն կոտրելուն դէմ են։

Դիմել Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Ազարեան խան, Վոյվոտա փողոց, Ղալաթիա, եւ Ղալաթիոյ գործակալութեան, Էսկի Կէօմրիւք խան, Ղալաթիոյ քարափին վրայ։

Տնօրէն Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին Ա. ՀԻՐՄԻԿ

LANCASHIRE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ

Ռօյալ Անգլ. Ընկերութեան հետ ձուլուած.

Դրամագլուխ եւ պահեստ ամբողջ վճարուած 12,000,000 Անգլ. ոսկի.

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆՔ՝

Լիվրբուլ, 1 North John St.

Լոնտոն, 28 Lombard St. E. C.

Ընկերութեան վարչական եւ տրամադրական պայմանները

ԼԱՆՔԱՇԱՅՐ

վճարում որով ամբողջ վճառական վըստահութիւնը գրաւած է։

Ընդհանուր Գործակալք Թուրքիոյ ՊՈՆՏ ՍԵԼԼԸՐ ԵՒ ԸՆԿ. Քիւչիւք Թիւնել խան, Ղալաթիա.

ԱՆՏ. ԹԷԼԵԱՆ Փոխ—Գործակալ ի Պոլիս Ալեմտաղ խան, Թիւ 11 եւ 12.

Փոխ—Գործակալ Յաղբրանապոլիս, ՍԱՀԱԿ ՊԱՐՈՆԵԱՆ Իզմիթ-Բարութխանէ.

Ուշել Փոխ—Գործակալութիւն Թուրքիոյ էլքիստ ...

ԹԷՄԶ ԷՆՏ ՄԷՐՋԻ

Աշխարհի հզօրագոյն ծովային ապահովագրական ընկերութիւն

Դրամագլուխ	2,000,000	Անգլ. Ոսկի
Պահեստի գումար	1,055,000	» »
Տարեկան հասոյթ	500,000	» »

Կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ ապրանք եւ դրամներ ծովային արկածոց դէմ. —Գիներն խիստ չափաւոր։

AGENTS: —Bond Sellar & Co

ԼԱ ՖՈՆՍԻԷՌ LA FONCIÈRE

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ	20.000.000	ՖՐԱՆՔ
ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ՊԱՀԵՍՏ	41.000.000	»

Մասնաւոր Տնօրէն Արեւելքի համար՝ Մ. ՍԻԼՎԷՆ ՄԻԼ, Պոլիս

Գործակալ Սմիւռնիոյ նահանգին՝ Մ. ՍՏԵՓԱՆ ՊԱԼԵՕԶԵԱՆ

Լօ Ֆոնսիէռի Պանքաներն են Բ. Լտր Լիօնէ եւ Օսմ. Պանքա. 50–39

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.—1903 Սեպտ. 1/14ին Օսմ. Կայս. կառավարութեան եւ Օսմ. Հանր. Պարտուց Վարչական Խորհուրդին միջեւ գոյացած համաձայնութեան վրայ, որ վաւերացած է 1321 Ճէմազիւլ ախըր 18 (28 Օգոստ. /10 Սեպտ. 1903) թուակիր Կայս. Իրատէով, եւ ի գործադրութիւն 1299 Մուհարրէմ 28ի (8/20 Դեկտ. 1881) Կայս. հրովարտակի յաւելուածին Ժ. յօդուածին, Ռումելիի երկաթուղեաց արժէթուղթերու աէրերը կ'հրաւիրուին նոյն թուղթերու Թիւ 12էն 45 կտրօնները (այս երկու թիւերն ալ մէջն ըլլալով), որք նոյն արժէթուղթին կցուած են, յանձնել Հանրային Պարտուց Վարչութեան, որ պիտի պահէ այդ կտրօնները, մինչեւ բոլոր արժէթուղթերու ամբողջական վճարումը։ Երկաթուղեաց արժէթուղթերը 1903 Նոյ. 10էն մինչեւ 1904 Մայիս 10 (Ն. Տ.) պիտի յանձնուին հետեւեալ հաստատութիւններուն՝ ստուգուելու, կտրօնները կտրուելու եւ այդ գործողութիւններու կատարումն հաստատող դրոշմը փակցուելու համար։ Կ. Պոլսոյ մէջ՝ Օսմ. Կայսերական Պանքային։ Բարիզի մէջ՝ Օսմ. Կայսերական Պանքային, Քօնթուար Նասիօնալ տ'էսքօնթին, Քրէտի Լիոնէզի, Քրէտի Ֆոնսիէ Ալժերիքի, Պանք տը Բարի է տէ Բէյի Պաին եւ Աստաւորի Ա Ձարտարագործութեան զարգացման ընդհանուր ընկերութեան, Քրէտի Լիոնէզին, Պանք տը Բարի է տէ Բէյի Պաին, և Աստաւորի և Ձարտարագործութեան Ֆրանսական Պանքային։ Լոնտոնի մէջ՝ Օսմ. Կայսերական Պանքային և Օտար արժէթղթերու Խորհուրդին։ Վիէննայի մէջ՝ Աւստրիոյ Առևտուրի և Ձարտարագործութեան վարկի Կ. Ա. առանձնաշնորհեալ ընկերութեան, և Անգլեաւստրիական Պանքային։ Պերլինի մէջ՝ Տէօյչէ Պանքին և Ս. Պլայխրէօտէրի։ Ֆրանքֆորդի մէջ (Մայնի վրայ)՝ Պէթման եղբայրներուն և Տէօյչէ Պանքին։ Հռոմի մէջ՝ Իտալիոյ Պանքային և Իտալական Առևտրական Պանքային։ Պրիւքսէլի մէջ՝ Պրիւքսէլի Պանքային և Պանք տը Բարի է տէ Բէյի Պաին։ Անվէրսի մէջ՝ Անվէրսի կեդրոնական Պանքային։ Ամսթերտամի մէջ՝ Ամսթերտամի Պանքային և Պանք տը Բարի է տէ Բէյի Պաին։ 1904 Մայիս 10էն սկսեալ կտրօնն անջատելու, և դրոշմ փակցնելու գործողութիւնը Կ. Պոլսոյ մէջ միայն պիտի կատարուի առանց ծախքի, եթէ նոր ազդարարութիւն մը չըլլայ։ Թուղթերն յանձնողին ստացագիր մը պիտի տրուի որ ուրիշին չի փոխանցուիր, և որուն մէջ նշանակուած պիտի ըլլայ արժէթուղթերու հոն առնուելու թուականը։ Արժէտէրերուն կ'ծանուցուի թէ թուղթերնին հոն առնելու ատեն բերաքանչիւր դրոշմուած երկաթուղիի թուղթի համար երկու փրանքի մասնաւոր նուէր մը պիտի տրուի իրենց։ Կ'ծանուցուի նաև թէ վերոյիշեալ հաստատութիւններուն մէջ այս գործողութեան համար պէտք եղած տպագրեալ թուղթերը պիտի կրնան հայթայթել։ 15—4

Կ. Պոլիս, 10 Նոյմ. 1903

ՔԱՐԼԸՄԱՆ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐԸ

Բէր., Մեծ—Փողոց, Թիւ 362—364

և Ղալաթիա, Պէշիքթաշ Մէյտան—Խան։

Կանանց, այրեաց և տղայոց յատուկ պատրաստ զգեստներ, ճերմակեղէններ և արդուզարդի նիւթեր։

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

Հետեւեալ ապրանքներն առ հասարակ մասս պիտի գտնեն սոյն վաճառման մէջ, Ֆանէլա, գուլպայ, թաշկինակ, մետաքսէ փողկապ, շալիկ, ուսի շալ, անկողնի ծածկոյթ (բուրդէ և բամբակէ), սեղանի լաթ, հովանոց, ձեռնոց, պայուսակ, ծրարատուփ, անձրեւոց, սեղանի սպաս, սանր, մատամբոլ, գորգ, վարագոյր, տեսակ տեսակ բուրդէ կերպասներ են։

Մետաքսէ և բուրդէ կերպասներու կտրօնները շատ աժան պիտի ծախուին։ 20—2

ԽԱՉԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՐ ՇԱՀԱՆԷ

Խաչինէի Խասսար Շահանէն միւսլյումա օլունմամած ... ... 77 քիլօսան ... ... 20 ղուրուշ ... 84 ... 20 ղուրուշ ... 100 ... 50 ... 100 ... 3 ... 10 ...

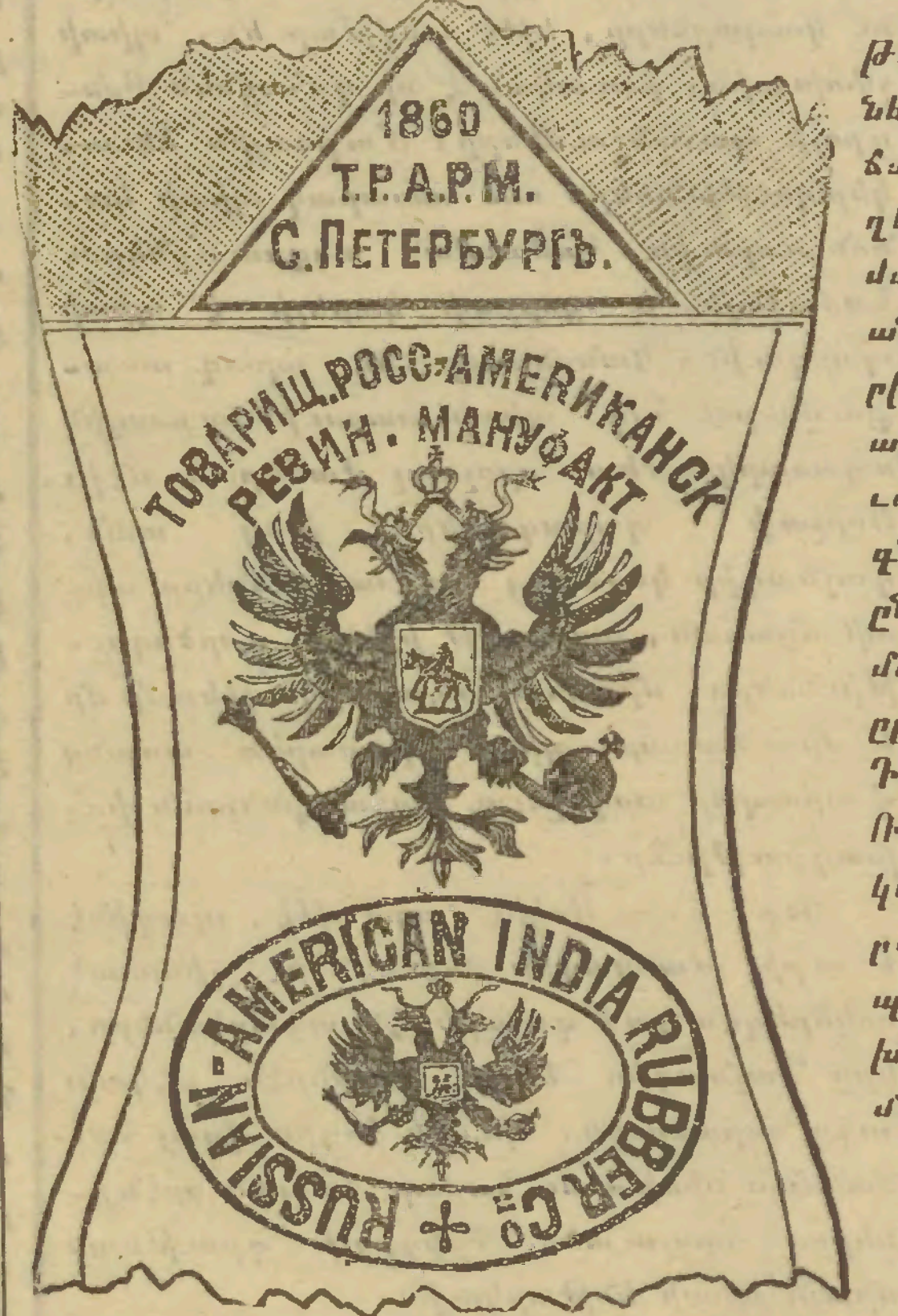
2 Թեշրինը սանի 319 3—3

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Տոքթ. Տիմիթրի Հարմանտաս իր Եւրոպա կատարած վերջին ուղեւորութեան մէջ բժշկական նոր յաջողութիւններ ձեռք բերած ըլլալով՝ առանց ներքէն դեղ տալու և առանց քաղցր խանգարելու՝ ժամանակ եղանակով մը՝ ՄԷԿ ՇԱԲԹՈՒԱՆ մէջ վերջնականապէս կ'րժշկէ ջերմատիզութիւնը։ Տարակուսողները բժշկուելէ ետք ալ կրնան վճարել այցագինը։ Եւրոպիոյ մէջ գործադրուող ամենավերջին միջոտով կ'բուժէ նաև վեներախտը։ Այցելութեան ժամը չորսէն մինչեւ իրիկուն կ'գտնուի Ղալաթիա Թրամվէյի գիծին վրայ՝ Սանտրգճըլար Ճատտէսի Գար Գուլ Օթէլի դիմաց 97 Թիւ լամպաճիի խանութին վերնայարկը՝ ուր հաստատած է իր դարմանատունը։ 40—13

ԵՌԱՆԿԻՒՆ ՄԱՐՔԱՅՈՎ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՃՇՄԱՐԻՏ ԼԱՍՏԻՔՆԵՐԸ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ ԳՆԵՑԷՔ



Իրենց տոկունութեամբ եւ ազնուութեամբ ռուսական լաստիք կալօշներուն գտած ընդունելութիւնը պատճառ եղած է որ շատ մը կեղծեր ողողեն հրապարակը։ Խանութպաններէ ոմանք ալ օգտուելով յաճախորդներու անգիտութենէն, իբր ռուսական ճշմարիտ լաստիք՝ միեւնոյն գնով կ'կլլեցնեն այս կեղծերը հասարակութեան։ Հետեւաբար ռուսական ճշմարիտ լաստիք գնելու համար պէտք է ուշադրութիւն ընել լաստիքներու տակի եռանկիւն մարքային, որուն մէջ պէտք է գրուած ըլլայ 1860 թուականն եւ ՍԷՆ ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ բառը ռուսերէն լեզուով։ Ռուսական ճշմարիտ լաստիքներուն կեղծերէն ունեցած գլխաւոր տարբերութիւնն եռանկիւն մարքային այս պարունակութիւնն է. հետեւաբար կը խնդրեմ որ խանութպաններէն այս մարքան պահանջէք։

Օսմ. երկիրներու համար միակ ներկայացուցիչ Մ. Ժ. ՄԻՐՃԱՆՈՖ 25 21

ՍՐՄԱՔԷՇԻ ՋՈՒՐ Ի ՊԷՅՔՕԶ

ԱԽՈՐԺԱՀԱՄ, ԹԵԹԵՒ ՈՒ ՕԳՏԱԿԱՐ

Սոյն հանրածանօթ աղբիւրին ջուրը, ախորժահամ և վճիտ, յանձնարարուած է մայրաքաղաքիս ականաւոր բժիշկներուն կողմէ, որք անձամբ փորձած են անոր յատկութիւնները։ Մասնաւորապէս, քիմիագէտ Պ. Բիէռ Ապէլի տարրալուծած է զայն և Թաշտելէնի ու Գամըլճալըքի ջուրերէն գերազանցապէս լաւագոյն գտած է, ստուգելով որ անոր ջրաչափական աստիճանը 1° է եւ բնաւ ստամոքսի ծանրութիւն չի տար։ Տեղական հիւանդանոցներէն շատեր, իրենց բժշկապետներուն յանձնարարութեամբ, այս ջուրը կ'գործածեն, որ ուղղակի աղբիւրէն կ'բերուի ամենայն խնամքով և մաքրութեամբ, շիշերն ու տակառներն հոն լեցուելով ու դրոշմուելով։ ՍՐՄԱՔԷՇ ՋՈՒՐԻն գերմասնը ու անմրցելի ըլլալն հաստատած են նաև քիմիագէտ Տոքթ. Մաննէք զատ, հետեւեալ բժիշկները։—Տոքթ. Տուքա փաշա (ընդհ. քննիչ առողջապահական վարչութեան) Կապուչի, Ջէրրի, Սթէքուլի, Զավիչիանօ, Մալլի, Միրալել, Բանայօթ պէյ, Պալիտիս, Քարաքօլաքի, Ֆլէմօվ, Մորթման, Տէլլասուտա Փայզ փաշա և Սիմոնոֆ։ Վաճառման կեդրոնատեղիներն են՝ ՊԷՐԱ, Մեծ—Փողոց, Հալէպ Խան, Թ. 7։— ՊՈԼԻՍ, Սիրքէճի, Պապը—Ալիի մեծ պողոտային վրայ, Թ. 34 մթերանոցը, ինչպէս նաև Շուկային Նուրի Օսմանիյէի դըրան կից Թ. 21 խանութն և Բերա մուհալլէպիճիներուն խանութները։ Սոյն մթերանոցներուն մէջ կ'վաճառուի նաև, ՍՐՄԱՔԷՇ ջուրէն զատ, Քարաքուլաքի ջուր։ Գիները շատ աժան են՝ ժողովրդեան դիւրամատչելի ըլլալու համար։ Փորձի համար շիշ մը գնեցէք ՍՐՄԱՔԷՇԻ ջուրէն, և այնքան համով ու թեթեւ պիտի գտնէք, որ վստահաբար պիտի գործածէք զայն այսուհետեւ։ 10—4

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվէրբուլ, Մէնչէսթըր, Սեւ Ծով եւ Պօղազի մէջ եւ ... ...

ՃԱՄԲՈՐԴ ՓՈԽԱԴՐՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Անուն	Թօն	Անուն	Թօն
(Շէնուէլիք)	4000	Թէպլըր	3000
Ռամսիս	3500	Կասքօնի	1500
Մէնֆիս	3500	Կրէն	1500

«Ֆարօս» շոգենաւը, Նաւապետ Նելէկէն ամսոյս դէպ ի 29ին Լիվըրբուլէն հոս կ'հասնի ընդհանուր վաճառքով։

Այս շոգենաւեր շատ հանգստաւէտ են, նաւուն մէջտեղ ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին և Տեաշուհի ունին կին ճամբորդներու համար։

ԱՊՐԱՆՔ ՓՈԽԱԴՐՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Անուն	Թօն	Անուն	Թօն
Մէմֆիս	5000	Էմէյսիս	3200
Ֆայլիս	4500	Ֆէրոս	3000
Նեպօքրիթ	4200	Թիպս	2500

Այս շոգենաւերը սահմանափակ թուով ճամբորդներ կ'առնեն Բ. կարգի համար, բայց Տեաշուհի չունին։

Կ'ընդունուի փոխադրութեանց համար իրենց նաւերուն մինչեւ շոգենաւուն ելլելու օրը Երկրորդ օրուան մինչեւ ... են։

Լիվէրբուլէն Պոլիս կամ Աղեքսանդրիա Ա. կարգին գինն է 15 ոսկիլին, և Բ. կարգինը 11 ոսկիլին։ Ապրանքներ կ'ընդունուին ուղղակի առաքելու համար Ամերիկայի և Եւրոպայի նաւահանգիստներն և Աւստրալիա։

Դիմել առ Ժ. Վ. Ուիթթօլ և Ընկ. Գործակալք Ռիւթօլ խան, Գալաթա քարափ, Պոլիս

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ ԸՆԿ.

31 Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրբուլ.

ԲԱԽՏԻ ԽԱՂԵՐՈՒՆ ՋՈՀԵՐԸ (127)

ԳՐԱԿԱՆ ՎԷՊ ԻՏԱԼԵԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Ի

—Մարդ չուզե՞ր իր սենեակը, հարցուց Մարքիզը։

—Ո՛չ։

—Բայց քեզ կ'ուզէ՞։

—Այո՛։

—Աղջիկս կ'վռնտէ՛ զիս, պոռաց հայրը։

—Շնո՛րհ, Մարքիզ, մի՛ բարկանաք, գթացէք ձեր աղջկան վրայ, ձեր անձին և իմ վրայ։

—Ասկէ անդին չեմ երթար, մինչեւ որ ինք անձամբ չըսէ, կ'հասկնա՞ք։ Պրանքա Մարիա, ձայնեց Մարքիզն անկողնին քով երթալով։

Պրանքա հօրն երեսը նայեցաւ այնքան խստութեամբ որքան եթէ պատասխանած ըլլար։—Պրանքա Մարիա, պոռաց ծերունին գրգռուելով, իրա՞ւ է որ զիս չես ուզեր սենեկիդ մէջ։ Ըսէ՛, իրա՞ւ է։ Ես այս մարդուն խօսքին չեմ հաւատար։ Պէտք է որ դուն անձամբ ըսես ինծի։

—Ճի՛շտ է, հաւաստեց Պրանքա շատ որոշ ձայնով մը։

Խեղճ մարդը վար առաւ աչքերն ուր ծերութեան վերջին արցունքներն երեւցան եւ գլուխը ծռեց կուրծքին վրայ, յաղթուելով այն անողոք պատիժէն որ իրեն կուգար զաւակէն, որ իբր հիւանդին, ժամանակին, իր զոհին կողմէ։ Դուրս ելաւ առանց եւ ոչ աչքը դարձնելու։ Եւ կորաքամակ, իբր թէ հարիւր տարեկան ըլլար, քաշուեցաւ հոն որ իբր ավանատութեան սենեակը եղած էր առանց թ ուր հին սեղան մը և հին աթոռ մը միայն կային։ Հոն, գլուխը ձեռքերուն մէջ, առանց ժամանակին և իրաց ծանօթութիւնն ունենալու, ծերունի մեղաւորը պատիժին անհունին դառնութեան մէջ թաղուեցաւ։ Երբեմն Պրանքա Մարիայի ձայնը կ'հասնէր իրեն տկարօրէն կամ ուժգնօրէն, որ միշտ կ'ըսէր Ամադիի.—Չեմ ուզեր մեռնիլ, չեմ ուզեր մեռնիլ։ Աղատէ՛ զիս։ 20 տարու եմ և չեմ ուզեր մեռնիլ։

Այս ձայնը, այս յուսահատ խօսքերը, որք զառանցանքի մէջ կ'արտասանուէին, բայց սակայն ողբ մը, անէծք մ'ըլլալ կը թուէին, անագորոյն տպաւորութիւն մը կ'ընէին հօրը վրայ։ Այլ եւս ոյժ չունէր ոտք ելնելու, սուտէն մեկնելու և եկեղեցիի մը սանդուղին վրայ առանձին, չան մը պէս մեռնելու, առանց իր վրայ լացող մը, առանց իր վրայ ցաւող մ'ունենալու։ Ոտք չէր ելներ մահամերձին քով երթալու համար, քանի որ աղջիկը վռնտած էր զինք եւ իր քով կ'պահէր այն միակ անձը զոր սիրած էր։—Չեմ ուզեր մեռնիլ, սէր իմ, չեմ ուզեր մեռնիլ, կ'ըսէր Պրանքա։

—Իրաւունք ունիս, իրաւունք ունիս, կ'խորհէր ծերունին դողալով։

Եւ մինչ ժամերը կ'անցնէին, կ'լսէր երթեւեկը բժշկին որ կ'փորձէր աղջիկն ազատել, կ'լսէր փութկոտ հրամանները, Ծօվաննիի մեկնումը, ներքին բժշկի մը ժամանումը։ Այլ եւս իրաւունք չունէր աղջկանը քով երթալու, իրաւունք չունէր բան մը գիտնալու, և արդարեւ ամենքն ալ մոռցած էին զինք, իբր թէ տարիներէ ի վեր մեռած ըլլար, իբր թէ երբեք գոյութիւն ունեցած չըլլար Բարլօ Բավալքանդի Մարքիզ մը։ Մարդու մը համար աւելի աղէկ չէ՞ մեռնիլ երբ այսպէս լքուած է։—Արդարութիւն է աս, արդարութիւն է, կ'խորհէր։

Մարքիզը մերթ ընդ մերթ ուշադրութիւնը կ'լարէր, իբր թէ իրեն ականջն հասնող ձայները պիտի ըսէին իրեն թէ աղջկան վիճակն աղէկ էր թէ բժիշկն ազդու և էական դարմաններ կուտար անոր։ Բայց ծառաներուն և Ամադիի օգնականին չարժումներէն զատ, ուրիշ բան մը չէր լսեր բայց եթէ սա միատեւ ու սրտապատառ ճիչը.—Չե՛մ ուզեր մեռնիլ, չե՛մ ուզեր մեռնիլ, սէր իմ։ Փրկէ՛ զիս։

Մարքիզն արչալոյսին մօտ մրափեց, սպիտակահեր գլուխը թեւերուն վրայ, իր կարճատեւ թմրութեան մէջ իսկ լսելով այս ողբը, այս անձկալից ճիչը։ Ծօվաննի արթնցուց զինք երբ աղուոր մը լուսցած էր, գաւաթ մը խահուէ բերելով։ Իր աղջկան սենեկէն վռնտուած հայրն ակնարկով հարցաքննեց ծառան։—Մի՛շտ նոյն վիճակին մէջ է, մի՛շտ, մրմռաց Ծօվաննի իր դողդոջուն գլուխն երերցնելով։

—Բայց Ամադի չի՞ փրկեր զայն ուրեմն։ Ան ալ չի կրնար։

—Կ'փորձէ, բայց յուսահատ է։

Մարքիզ Բարլօ Բավալքանդի երեք օր եւ երեք գիշեր անցուց այս սենեկին մէջ, մին մինակ, առանց անկողնի երես տեսնելու, գրեթէ առանց դպչելու այն քիչ մը սնունդին զոր կ'բերէին իրեն։ Այո՛, երեք օր և երեք գիշեր տեւեց իր աղջկան՝ Պրանքա Մարիա Բավալքանդիի հոգեւարքը։ Մերունիին դէմքը, որ տարիքին հակառակ միշտ կարմիր էր, հիմա մանրչակի գոյն առած էր և ճերմակ մազերն իրար խառնուած էին ողբագին։ Եւ յետոյ, երբ Ծօվաննի ու Մարկէրիդա կ'ներկայանային իրեն, առանց սրտաբեկութիւնը տեսնելով այլ եւս հարցում չէր ըներ։ Ուրեմն չէ՞ր լսեր որ կ'զառանցէր միշտ, պոռալով որ իր ծաղիկ հասակին մէջ չէր ուզեր մեռնիլ, այս բացագանչութիւններուն վրայ աւելցնելով ամէնէն սրտաճմլիկ աղաչանքները։ Երկու ծառաները բան մը չէին ըսեր իրենց տիրոջը։ Լռութիւնը նրբացած էր և զառանցանքին մէկ բառն իսկ չէր խուսափեր իրմէ։ Սակայն, ջղային կենսականութեան այս մեծնոյն ոյժը, այս հաստատուն ձայնը կարծել կուտային իրեն թէ առողջ էր և յոյս թեան կարճատեւ միջոցներու մէջ, Մարքիզը գրեթէ կ'փափաքէր որ այս ճիչերը վերսկսէին։ Բայց երրորդ առտուն, նոր ու վշտագին տպաւորութիւն մը իր աղջութենէն խլեց զինք։ Խղդուկ ձայնով մը, հիւանդը մեղմիւ կ'կանչէր իր մայրը, աղաչելով անոր չթողուլ որ մեռնի։ Մերթ ընդ մերթ Պրանքա Մարիա լռութիւն կ'պահէր։ Հայրը չորսդին կ'նայէր, սրտաբեկութեան մասնաւորելով այս յանկարծական լռութիւններէն որք կ'երկարէին, և սարսռալով, երբ Պրանքա նորէն կ'սկսէր պոռալ.—Մայրիկ, չե՛մ ուզեր մեռնիլ։ Չեմ ուզեր, սիրեցեալ մայրիկ։

Առտուան ժամ 2ին միջոցները Մարքիզը քնացաւ, միշտ փոքրիկ սեղանին առջեւ նստած, մինչ զառանցանքը տակաւին կ'շնչէր ականջին։ Ո՞րչափ ատեն քնացաւ։ Չէր գիտեր։ Երբ արթնցաւ, լռութիւնն այնքան խորունկ էր որ զարհուրեցաւ։ Սպասեց լսել այն ձայնն որ կը խնդրէր չմեռնիլ տակաւին։ Ձայն չկար։ Ժամանակն հոչաւեց մտքին համեմատելուն համաձայն։ Սոսկալի վախ մը պաշարեց զինք։ Չէր համարձակեր շարժիլ։ Դրան կողմը նայեցաւ և տեսաւ ճերմակ դէմքը Մարկէրիդայի որ զինք կ'դիտէր։ Հասկըցաւ։ Սակայն հարցուց մեքենաբար.—Ինչպէ՞ս է Մարքիզուհին։

—Հանգստացաւ, ըսաւ ծերունի կինը տկարօրէն։

—Ե՞րբ եղաւ։

—Ժամ մը կայ։

—Զիս չհարցո՞ւց։

—Ո՛չ, Ազնուաշուք Տէր։

Մարքիզը փորձեց ոտք ելնել։ Չէր կրնար։ Խորհեցաւ որ մահն հոն պիտի գտնէր զինք, այս աթոռին վրայ, անմիջապէս, քանի որ քսանամեայ էակները կ'մեռնին վաթսնամեայ ծերուններէն առաջ։ Տքթ. Ամադի ներս մտաւ։ Անճանաչ էր։ Մահացու ընկճում մը ոչնչացուցած էր իր ֆիզիքական ու բարոյական բովանդակ կորովը։ Արցունքի լուռ կաթիլներ կ'հոսէին այտերուն վրայ։ Երկուքն ալ լուռ կեցան պահ մը։—Շատ տառապեցա՞ւ, հարցուց հայրը։

—Շա՛տ։

—Բան մը կարելի չեղա՞ւ ուրեմն։

—Ո՛չ, ըսաւ բժիշկը, պարտեալ, թեւերը բանալով և ամէնէն վայրագ պարտութիւնը խոստովանելով։

Մերունին, որուն դէմքն հիմակ անշարժացած էր իր ողբերգական տպաւորութեան մէջ, չէր լար։ Եւ ինչպէս որ անմխիթար տղայ մը կ'առաջնորդեն, Տքթ. Ամադի անոր ձեռքէն բռնեց, ոտք հանեց և ըսաւ գորովագին.—Եկէք տեսէք։

Միատեղ գացին մեռելին քով։ Պրանքա Մարիա Բավալքանդի, Մարքիզուհի Ֆօրմօզա, իր ձիւնաթոյր ճերմակ անկողնին վրայ փռուած էր, գլուխը քիչ մ ուսերուն վրայ հակած, մեղրամոմէ ձեռքերով և անարիւն մատներով, որք միացած էին վարդարանի մը վրայ։ Իր մահիճին վրայ դրած էին սպիտակափառ չըշագեստ մը։ Մանրչակագոյն բերանը գոց էր և հողի գոյն արտեւանունքը խոնարհած էին։ Փոքր աղջիկ մ'էր կարծես։ Դէմքին վրայ կար վեհաշուք դրոշմ մահու որ ամէն բան կ'հանդարտեցնէ, ամէն բանի կ'ներէ։ Սեմին վրայ կեցած, երկու մարդիկը դիտեցին փոքրիկ դիակը, սեւ մազերու երկար հիւսքերով որք մարմինն ի վար փռուած էին։ Ներս չմտան։ Երկուքն ալ անշարժ, իրենց աչքերը սեւեռած էին այս քնքուշ մարմնոյն վրայ և Տոքթորն ինքնիրեն գորովագին կ'կրկնէր տղու մը պէս զոր ոչինչ կրնայ մխիթարել.—Մաղիկներ պէտք են..., ծաղիկներ։

Մերունին չէր լսեր։ Իր մեռած աղջիկը կ'դիտէր։ Յետոյ, առանց խօսելու, առանց հառաչ մ'արձակելու, իր արքենական հասակը ծալլեց և ծունր դրաւ սեմին վրայ, թեւերը երկնցնելով և ներում խնդրելով իր աղջիկէն, ինչպէս ծերունի Լիր՝ փափկանոյշն Քորտէլիայի դիակին առջեւ։

ՎԵՐՋԱՑԱՒ

ՏԻԿԻՆ ՄԱԹԻԼՏ ՍԷՐԱՕ

Թարգմ. ԺԻՐԱՅՐ ՉԷՕՔԱՅԵԱՆ

ԹՕԼՍՅԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

Բէր., Մեծ—Փողոց, Թոքաթլեան, Թիւ 65

Կ'տպէ մարսանական պաւիրագրեր, մահազդներ, նամակի և պահարանի անթեթներ, ծանուցագիրներ, գրքեր, այցետոմսեր, հաշւեցուցակներ, ազդարարութիւններ, հայկական լեզուներէ, նոր և ընտիր գիրերով։ Տպարանն ամէն գիշեր մինչեւ առտու եւ կիրակէները տօն օրերն ալ բաց է։

Զեփատր Բեյ և Համառոտ ինկատ։

Դիմողները միշտ գոհ կ'մնան։